

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**Analýza vybraného tematického celku a tvorba pracovních
listů v oboru veřejnosprávní činnost**

Závěrečná práce

Autor: Ing. Tereza Mrázková

Vedoucí práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

2023

ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Ing. Tereza Mrázková

Rozšiřující kurz

Studium učitelství odborných předmětů

Název práce

Analýza vybraného tematického celku a tvorba pracovních listů v oboru veřejnosprávní činnost

Název anglicky

Analysis of the selected chapters and creation of worksheets in the public administration field of study

Cíle práce

Cílem práce je na základě literární rešerše zpracovat vybraný tematický celek z předmětu Veřejné správa, který je vyučován jako odborný předmět středoškolského oboru veřejnosprávní činnost. Dalším cílem je vytvořit k tomuto tématu pracovní listy, které by mohly sloužit jako učební pomůcky pro obor veřejnosprávní činnost (68-43-M/01).

Metodika

1. Studium vybrané problematiky v dostupných informačních zdrojích a průběžné konzultace s vedoucí práce.
2. Vymezení terminologie a deskripce teoretických východisek.
3. Předkládaná práce se zabývá teoretickou analýzou a didaktickou transformací vybraných kapitol z předmětu Veřejná správa. Praktická část zahrnuje tvorbu pracovních listů k analyzovaným kapitolám. Základem k vytvoření pracovních listů je RVP a ŠVP oboru veřejnosprávní činnost vyučovaného na obchodní akademii a střední odborné škole generála Františka Fajtla v Lounech.
4. Vyvození závěru, soupis literatury, korekce formálních a stylistických náležitostí.

Harmonogram zpracování: Kompletní pracovní verzi práce odevzdat vedoucí práce do konce února 2023 (kombinovaní studenti). Finální verzi práce odevzdat na studijní oddělení do konce března 2023.

Doporučený rozsah práce

Podle pravidel psaní závěrečné práce

Klíčová slova

pracovní list, výukový materiál, střední škola, veřejná správa, veřejnosprávní činnost

---

Doporučené zdroje informací

ČAPEK, Robert. Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnotících metod. Praha: Grada, 2015.

Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

KÁŇA, Pavel a Petra KALOUSKOVÁ. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1.

KOTRBA, Tomáš a Lubor LACINA. Aktivizační metody ve výuce: příručka moderního pedagoga. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2015. ISBN 978-80-7485-043-1.

LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Aktualizované 2. vydání. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

PETTY, Geoffrey. Moderní vyučování. 6., rozš. a přeprac. vyd. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.

Předpokládaný termín obhajoby

2022/23 LS – IVP

Vedoucí práce

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Elektronicky schváleno dne 14. 3. 2022

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 6. 2022

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 28. 03. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma:

Analýza vybraného tematického celku a tvorba pracovních listů v oboru veřejnosprávní činnost

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila, a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V ..... dne .....

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala PhDr. Lucie Smékalové, Ph.D. et Ph.D. za vedení mé závěrečné práce a odborný dohled. Také bych ráda poděkovala své rodině za veškerou podporu při mém studiu.

Abstrakt

Hlavním cílem závěrečné práce je návrh materiálního didaktického prostředku formou pracovních listů, které je možné využít při výuce tematického celku ochrana přírody a krajiny. Zvolený tematický celek je vyučován v předmětu veřejná správa, který je součástí středoškolského maturitního oboru veřejnosprávní činnost. Teoretická část je zpracována formou literární rešerše. Zabývá se didaktickými metodami a prostředky společně s analýzou postupu při tvorbě pracovních listů do výuky. Dále je v teoretické části proveden souhrn učiva vybraného tematického celku.

Výstupem praktické části je série 23 úkolů rozvržených do čtyř pracovních listů, které kopírují dílčí témata celého tematického celku ochrana přírody a krajiny. Vzniklý materiální didaktický prostředek může učitel použít ve výuce dle svých potřeb. Žáci díky tomuto prostředku získají komplexní přehled o problematice ochrany přírody a krajiny v ČR, a to především prostřednictvím interaktivního vyučování.

Klíčová slova

pracovní list, výukový materiál, střední škola, veřejná správa, veřejnosprávní činnost

Abstract

The main goal of the final thesis is the design of material didactic tool in the form of worksheets, which can be used for teaching the thematic unit nature and landscape protection. The chosen thematic unit is taught in the subject of public administration, which is part of the high school graduation field of public administration. The theoretical part is processed in the form of a literature review. It deals with didactic methods and resources together with the analysis of the procedure for creating worksheets for teaching. Furthermore, a summary of the curriculum of the selected thematic unit is made in the theoretical part.

The output of the practical part is a series of 23 tasks arranged in four worksheets, which copy the sub-topics of the entire thematic unit of nature and landscape protection. The teacher can use the resulting material didactic tool in teaching according to his needs. Thanks to this tool, students will gain a comprehensive overview of the issue of nature and landscape protection in the Czech Republic, primarily through interactive teaching.

Keywords

worksheet, teaching material, high school, public administration, public law activity

OBSAH

ÚVOD	10
CÍL PRÁCE A METODIKA	11
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	12
1 Obor veřejnosprávní činnost	12
1.1 Charakteristika oboru a jeho uplatnění	12
2 Metody výuky.....	13
2.1 Klasické výukové metody.....	13
2.2 Aktivizující výukové metody	14
2.3 Komplexní výukové metody.....	15
3 Didaktické prostředky	16
4 Pracovní listy	17
4.1 Význam tvorby pracovních listů pro učitele.....	17
4.2 Význam tvorby pracovních listů pro výuku žáků.....	18
4.3 Tvorba pracovního listu	18
4.4 Obsah pracovního listu	19
5 Předmět veřejná správa	21
5.1 Předmět veřejná správa v ŠVP	22
5.2 Vybraný tematický celek z předmětu veřejná správa	25
6 Didaktická analýza dílčího tematického celku	25
6.1 Základní pojmy v oblasti ochrany přírody.....	26
6.2 Instituce ochrany přírody	28
6.3 Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody.....	30
6.4 Způsoby obnovy krajiny	30
6.5 Výchovně vzdělávací cíle	33

6.6	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata	35
	PRAKTICKÁ ČÁST	37
7	Navržené pracovní listy	37
7.1	Pracovní list č. 1: Základní pojmy v oblasti ochrany přírody.....	38
7.2	Pracovní list č. 2: Instituce ochrany přírody a krajiny	45
7.3	Pracovní list č. 3: Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody.....	46
7.4	Pracovní list č. 4: Způsoby obnovy přírody a krajiny	47
8	Správné odpovědi a řešení pracovních listů	50
8.1	Základní pojmy v oblasti ochrany přírody – ŘEŠENÍ.....	50
8.2	Instituce ochrany přírody a krajiny – ŘEŠENÍ.....	55
8.3	Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody – ŘEŠENÍ.....	56
8.4	Způsoby obnovy přírody a krajiny – ŘEŠENÍ	57
	ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	65

ÚVOD

Veřejná správa představuje velmi široký pojem související s řízením veřejných záležitostí jak na lokální, tak i celorepublikové úrovni. Předmět veřejná správa seznamuje žáky se strukturou, činností a působností veřejné správy v České republice. Žáci během studia získávají znalosti a osobnostní předpoklady, které jsou vyžadovány na pozici pracovníka veřejné správy. Absolventi maturitního oboru Veřejnosprávní činnost (68-43-M/01) mohou získat pracovní uplatnění v působnosti územních, ústředních nebo jiných orgánů státní správy a samosprávy.

Oblast školství je velmi dynamickým prostředím, a i přes dnešní pokrok v oblasti technologií a získávání informací je na učitele kladen velký nátlak z hlediska didaktické transformace učiva. Od vyučujících se očekává vysoká schopnost zprostředkování vzdělávacího obsahu žákům v takové formě, aby si jej žáci nejen zapamatovali, ale hlavně obsahu porozuměli a dokázali s ním pracovat v pozdějším věku.

V rámci svojí závěrečné práce jsem si vybrala zpracování pracovních listů, které je možné využít při výuce předmětu veřejná správa u středoškolského oboru Veřejnosprávní činnost. Pracovní listy jsou zaměřeny na obsah výuky dílčího tematického celku *Správa ochrany přírody a krajiny*. Předmět veřejná správa a konkrétní dílčí tematický celek jsem si vybrala z důvodu svého studia oboru Regionální environmentální správa na fakultě životního prostředí ČZU v Praze.

Výchozím dokumentem pro zpracování pracovních listů byl školní vzdělávací program a tematický plán předmětu veřejná správa. Dokumenty poskytla Obchodní akademie a Střední odborná škola generála Františka Fajtla v Lounech.

CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem závěrečné práce je v teoretické části charakterizovat středoškolský obor Veřejnosprávní činnost a analyzovat dílčí tematický celek „Správa ochrany přírody a krajiny“. Praktická část závěrečné práce si klade za cíl vytvořit k vybranému tématu pracovní listy, které mohou sloužit jako materiální didaktický prostředek pro výuku předmětu veřejná správa. Tento dílčí tematický celek byl vybrán na základě poskytnutého tematického plánu předmětu veřejná správa vyučovaného na Obchodní akademii a Střední odborné škole gen. F. Fajtla v Lounech. Dalším cílem je v teoretické části formou literární rešerše vymezit terminologii a popsat možné didaktické metody a prostředky vhodné pro tvorbu pracovních listů.

Výsledné pracovní listy mohou sloužit jako didaktický materiál vyučujícím předmětu veřejné správa nebo jiných předmětů, kde se obdobný tematický celek vyučuje.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Obor veřejnosprávní činnost

Obor veřejnosprávní činnost je zařazen do skupiny středních odborných škol humanitních a pedagogických. Jedná se o čtyřletý obor zakončený maturitní zkouškou. Kód oboru je 68-43-M-001 (Cermat.cz 2022).

1.1 Charakteristika oboru a jeho uplatnění

Podmínkou přijetí ke studiu oboru je úspěšné složení jednotné přijímací zkoušky, kterou stanovuje MŠMT. Přijímací zkouška je složena z písemného testu z českého jazyka a literatury a z matematiky (OA a SOŠ Louny 2022a).

Odborné znalosti žáci získávají v předmětech právo, veřejná správa, ekonomika a sociální politika, Česká republika a evropské dimenze, informační a komunikační technologie, účetnictví, společenská kultura, písemná komunikace a administrativa a aplikovaná psychologie (ŠVP 2021).

Uplatnění na pracovním trhu může absolvent oboru nalézt jako referent státní správy či samosprávy v rámci jejích orgánů jak na územní, tak i na ústřední úrovni. Příkladem může být vedení evidence podle závazně platných předpisů, nebo vyměřování a vybírání dávek a poplatků. Absolvent může získané ekonomické a právní vzdělání uplatnit taktéž v občanském sektoru. Úroveň svých znalostí může absolvent rozšířit studiem na vysoké škole (ŠVP 2021, s. 3).

Klíčovými kompetencemi pro uplatnění absolventů na pracovním trhu jsou zejména dovednosti komunikativní a personální. Absolvent by měl být schopen řešit problémy, využívat informačních a komunikačních technologií, pracovat s informacemi a aplikovat základní matematické postupy při řešení praktických úkolů (NÚOV 2007, s. 4).

Klíčové kompetence žáci získají především pomocí činnostně orientované výuky. Při této výuce je uplatňováno projektové vyučování, samostatná práce žáků, ale i týmová spolupráce (NÚOV 2007, s. 4).

2 Metody výuky

Výukové metody jsou prostředky, postupy a návody, podle kterých lze dosáhnout cíle v jakékoliv činnosti. Maňák a Švec (2003, s. 30) chápou výukovou metodu jako cestu žáků podporovaných a vedených učitelem k osvojení příslušných výchovně-vzdělávacích obsahů. Metody výuky lze charakterizovat jako dynamický prvek, který se oproti obsahu výuky a její organizační formě poměrně rychle mění a přizpůsobuje nové době. Na výukové metody pohlížíme jako na jeden z prvků výchovně-vzdělávacího systému, neboť jimi nelze nahradit chybějící obsah nebo nezřetelný cíl (Maňák, Švec, 2003, s. 30).

Při členění výukových metod se setkáváme s různými přístupy. Často je zmiňovaný komplexní přístup Maňáka a Švece (2003, s. 47), kde jsou rozlišeny tři základní skupiny metod – klasické, aktivizující a komplexní. V dnešní době je využívána také starší klasifikace dle Mojžíška (1988, s. 90-93), který metody výuky rozděluje dle jednotlivých fází výuky. Mezi tyto fáze se zařazuje motivace, osvojení si nového učiva, opakování, procvičování, diagnostika a klasifikace (Mojžíšek 1988, s. 90-93).

Během výuky je klíčová spolupráce mezi učitelem a žáky, kdy učitel prostřednictvím výukové metody vede žáka k samostatnosti a vytvoření jeho osobitého stylu učení. Styl učení lze charakterizovat jako způsob, kterým žák přijímá informace. Naopak vyučovací styl lze popsat jako učitelův způsob vidění učiva, žáka, výukových metod, vyučování a komunikace se žáky. Tento vyučovací styl se pak promítá do jeho vyučování (Maňák a Švec 2003, s. 31-37).

Nejvýraznější funkcí výukových metod je zprostředkování vědomostí a znalostí, ale taktéž musíme brát v potaz další funkce, kam můžeme zařadit především funkci aktivizační a komunikační. Aktivizační funkce vede žáky k motivaci, ke zvládnutí postupů, úkonů či operací a taktéž k osvojení různých technik práce a myšlení (Maňák 2001, s. 6).

2.1 Klasické výukové metody

Klasické výukové metody lze označit jako součást tradičního vyučování, protože jsou organizačně jednoduché a také ekonomicky i časově nenáročné. Negativním

faktorem může být nedostatečné propojení načerpaných vědomostí a nízká míra schopnosti spolupráce a komunikace mezi žáky. Individuální přístup u klasických metod není příliš využíván. Záporům také může být vynucené používání vnější náhradní motivace. Příkladem vnější motivace je klasifikace (Zormanová 2012, s. 16). Klasické výukové metody se dělí na

- a) slovní,
- b) názorně-demonstrační,
- c) dovednostně-praktické.

Základem slovních metod je ústní či písemný projev. Mezi slovní metody řadíme vyprávění, vysvětlování, přednášku, práci s textem a rozhovor. Názorně-demonstrační metody jsou založeny na smyslovém vnímání jevů a praktickém poznávání skutečnosti. K těmto metodám náleží předvádění a pozorování, práce s obrazem a instruktáž. K dovednostně-praktickým metodám řadíme napodobování, manipulování, laborování, experimentování, vytváření dovedností či produkční metody (Červenková 2013, s. 35-67).

2.2 Aktivizující výukové metody

Tyto metody směřují k aktivní myšlenkové činnosti žáků, kterou čerpají z dosavadních znalostí. Aktivizující metody jsou velmi účinné při osvojování vědomostí a dovedností, ale také vedou k rozvoji myšlení, představivosti, fantazie a kreativitě. Uplatňování aktivizačních metod je velmi náročné na učitelovu přípravu a na samotné žáky mohou být kladeny vyšší nároky. Avšak ve výsledku přináší žákům mnohem větší rozvoj (Pecina 2017, s 101).

Aktivizujících metod je celá řada, a proto je možné je rozdělit dle několika hledisek. Kotrba a Lacina (2007, s. 81) dělí aktivizační metody podle

- a) náročnosti na přípravu,
- b) časové náročnosti v průběhu výuky,
- c) zařazení do kategorií (např. situační, diskusní či problémové úlohy),
- d) účelu a cílů použití ve výuce (např. k opakování, k motivaci nebo k diagnostice).

Základem aktivizačních metod jsou tzv. problémové úlohy. Problém je řešen pomocí různých her nebo problémových otázek. Příkladem může být vědomostní kvíz. Problémová výuka se dá jednoduše využívat ve frontálním vyučování, kdy učitel výklad prokládá kladením problémových otázek (např. Proč?, Jak bys vysvětlil..., Dokaž..., Co je příčinou...).

Mezi aktivizační metody se dále řadí hry. Jedná se především o didaktické hry a soutěže založené na řešení problémových úloh. Uplatnění her je spíše vhodné použít pro motivaci, opakování nebo procvičování probírané látky (Kotrba a Lacina 2007, s. 82-97).

Jednou z forem aktivizačních metod je také celá řada diskusních metod. Kvalitní diskuse vede žáky ke stručnému a jasnému vyjádření názoru či myšlenky a také je učí argumentovat, naslouchat druhým a přiměřeně reagovat na argumenty ostatních. Klíčovým úkolem učitele je vybrat vhodné téma k diskusi. Téma by mělo být atraktivní a žáci by předtím měli mít již nějaké informace. K diskusním metodám se řadí dále například debata, brainstorming nebo kontinuum neboli metoda diskusní pavučiny (Gošová 2011).

Součástí aktivizačních metod jsou i metody situační a inscenační. Situační metodou rozumíme řešení problémového případu z reálného života. Při výběru problémove situace se musí respektovat požadavky školního vzdělávacího plánu. Cílem této metody je, aby žáci vyhledali postupy k vyřešení předložené problémove situace. Zatímco inscenační metody mají blíže k hereckému vystupování a jsou starší než metody situační, inscenační metody napodobují nějakou událost, kde dochází ke kombinování hraní rolí a řešení problému, a to prostřednictvím předvádění různých lidských rolí či reálných životních situací. Žáci díky této metodě získají nové prožitky, osvojí si nové vhodné způsoby chování a jednání a také si mohou vyzkoušet jednání v budoucí profesi, která je pro jejich obor typická (Maňák a Švec 2003, s. 119-125).

2.3 Komplexní výukové metody

Maňák a Švec (2003, s. 131-123) tvrdí, že komplexní výukové metody oproti již zmíněným skupinám poskytují více organizačních forem a didaktických prostředků a také více reflektují celkové cíle výchovy a vzdělávání. Ke komplexním výukovým

metodám patří například frontální výuka, skupinová a kooperativní výuka, partnerská výuka, individuální výuka, brainstorming nebo projektová výuka.

3 Didaktické prostředky

Didaktické prostředky jsou určeny k větší názornosti učiva, přiblížení probírané látky nebo jako ukázka praktického využití. Žáci prostřednictvím didaktických prostředků mohou provádět experimenty, osahat si materiály a také získají patřičné dovednosti a zkušenosti. Didaktický prostředek by měl být co nejvíce autentický a také zároveň dostupný (Čapek 2015, s. 79). Pro učitele jsou didaktické prostředky pracovními nástroji sloužící k řízení, usměrňování a regulaci výuky (Dostál 2008, s. 16). Didaktické prostředky lze dělit na materiální a nemateriální.

Do materiálních řadíme

- učitele,
- výukové prostory (např. učebny, laboratoře),
- zařízení výukových prostor (např. nábytek, osvětlení),
- potřeby žáků (např. sešity, psací potřeby),
- potřeby učitele (např. poznámkový sešit, psací potřeby),
- technické výukové prostředky (např. didaktická technika, pomůcky),
- další materiální prostředky (např. propojovací kabely, stojany).

Do nemateriálních prostředků řadíme

- obsah výuky,
- výukové metody (metody, které jsou nutné pro dosažení výukových cílů),
- výukové formy (způsoby organizace činnosti učitele a žáků),
- organizace výuky (např. frontální, individuální),
- scénář řízení činnosti (např. rozvrhy),
- další nemateriální prostředky (např. informační systém pro evidenci žáků a jejich výsledků).

(Chromý 2011 cit. dle Nikla 2001, s. 5)

4 Pracovní listy

Pracovní list lze definovat jako souhrn úkolů, cvičení a didaktických obrázků sloužící žákům k samostatnému procvičování a upevňování učiva. Pracovní listy je možné využít i v práci ve dvojicích nebo ve skupinách (Čapek 2015, s. 124). Jedná se o materiální didaktický prostředek, který je zařazen mezi textové pomůcky. Obsahově je pracovní list podobný pracovním sešitům s tím, že učitel může při používání pracovních listů více reagovat na aktuální potřeby dané třídy a probírané učivo zařazovat v různém pořadí (Tymráková a kol. 2005).

K tomu, aby pracovní listy stejně jako učebnice splňovaly základní kritéria v procesu vyučování musí plnit určité funkce. Jedná se především o funkce:

- poznávací a systemizační (obsah základních poznatků, úkolů a dalších námětů k vyučovanému tématu),
  - upevňovací a kontrolní (fixace nových poznatků),
  - motivační a sebevzdělávací (podněcování k dalšímu zájmu o probírané téma),
  - koordinační (zajištění vzájemné koordinace při využívání dalších didaktických prostředků),
  - rozvíjející a výchovné
- (Skalková 2007, s. 104-105).

4.1 Význam tvorby pracovních listů pro učitele

Pracovní listy se pro učitele stávají velmi vhodným didaktickým prostředkem v situaci, kdy v rámci vyučovaného předmětu či konkrétního tematického celku chybí vhodná učebnice. Pokud se učitel rozhodne přizpůsobit výuku vlastním potřebám, je jednou z možností tvorba pracovních listů. Současný trend využívání výpočetní a kancelářské techniky ve školách napomáhá vlastní tvorbě výukových materiálů (Tymráková a kol. 2005).

Jedním ze základních rysů pedagogické činnosti je tvůrčí práce učitele, který vytváří nové materiální i duchovní hodnoty. Učitel by se neměl spokojit s dosavadní úrovní, ale měl by měnit stav věcí (Čadílek a Loveček 2005, s. 129).

Při vlastní tvorbě didaktického materiálu má učitel větší možnost volby v tom, co zařadit, co procvičovat více, co méně a jakou formu výuky zvolit vzhledem ke specifčnosti dané třídy. Velkou výhodou je možnost vazby na jiné předměty, a tím rozvíjet mezipředmětové vztahy. Mezi další výhodou lze zařadit snadné přizpůsobení pracovního listu žákům se specifickými poruchami učení (Tymráková a kol. 2005).

4.2 Význam tvorby pracovních listů pro výuku žáků

Pomocí pracovních listů žáci porozumí danému tématu snadněji než při pouhém studiu učebního textu. Provedení pracovních listů je pro žáky více atraktivní, a tak jsou žáci ve větší míře motivováni ke studiu a dalšímu zájmu o probíraná témata (Finková a kol. 2015, s. 14). Pracovní list napomáhá žákům při procvičování učiva pomocí samostudia a může sloužit jako studijní průvodce (Čapek 2015, s. 125).

4.3 Tvorba pracovního listu

Předtím než učitel začne vytvářet výukový materiál, musí vymezit východiska pro přípravu výuky. Východiska jsou dána obsahem učiva, metodami a organizačními formami výuky a také materiálními didaktickými prostředky, které představuje například vybavenost třídy didaktickou technikou (Budinská 2018, s. 7).

Vytvořit kvalitní pracovní list lze za pomoci několika kritérií. Výchozím kritériem je stanovení cílové skupiny. Pokud jsou v cílové skupině žáci s konkrétními specifickými potřebami, tak je nutné formu a obsah pracovních listů upravit. Dále by si měl učitel stanovit, jaký cíl sleduje a jakou funkci by pracovní listy měly plnit. Cílem může být seznámit žáky s probíranou tematikou nebo ověřit již nabitě vědomosti. Se stanovením cíle souvisí časový prostor výuky. Odlišně budou zpracovány listy určené pro práci před výkladem, pro práci během výuky a listy určené pro práci po ukončení výuky či výkladu. Jedním z důležitých kritérií rozhodujícím o finální podobě pracovních listů je, zda budou určeny pro samostatnou práci, nebo pro společnou aktivitu s vyučujícím, či pro práci ve skupinách. Samoobslužné pracovní listy musí obsahovat více detailních informací a instrukcí k jejich vypracování (Finková a kol 2015, s. 14-19).

Následným krokem po zvážení všech zmíněných kritérií je volba samotného obsahu pracovních listů. Obsah pracovního listu by měl být logicky uspořádaný

a graficky přehledný. Vhodné je rovnoměrně a promyšleně střídat různé úkoly a aktivity, tak aby žáci mohli využít své kognitivní (rozumové, intelektuální), afektivní (citové, postoje) a psychomotorické (smyslové, pohybové) dovednosti (Mrázová 2013, s. 16-17). Střídání různých úkolů a aktivit navíc podněcuje větší motivaci žáků.

4.4 Obsah pracovního listu

Obsah pracovních listů závisí na tvůrčí činnosti učitele. Učebních úloh, které lze zpracovat do pracovních listů je nespočet. Obst (2017, s. 53) definuje učební úlohy jako „širokou škálu všech učebních zadání od těch nejjednodušších úkolů vyžadujících pouhou pamětní reprodukci vědomostí až po složité úkoly vyžadující tvořivé myšlení.“

Učební úlohy jsou v pracovních listech často zpracovány formou testových otázek. Testové otázky lze rozdělit na otázky otevřené a uzavřené. Otevřené otázky vzbuzují v žácích větší uvažování, kdy je žák nucen odpovědět vlastními slovy dle svých dosavadních vědomostí a zkušeností, zatímco uzavřené otázky vyžadují výběr z předepsaných variant odpovědí. Příkladem může být výběr odpovědí z nabídky pomocí zakroužkování, podtržení, vybarvení či odpovědí ano/ne. Často se také v pracovních listech objevují úlohy přiřazovací a rozříd'ovací (Tymráková a kol. 2005).

Přiřazovací úlohy obsahují dvě sady pojmů a instrukcí. Žák má za úkol správně přiřadit pojmy z jedné sady k pojmům z druhé sady. Učitel by měl do pravého sloupce vybrat více pojmů než do levého, tak aby bylo sníženo náhodné přiřazení u zbývajících možností (Čapek 2015, s. 444). Rozříd'ovací úlohy představují třídění pojmů do skupin dle společných charakteristických znaků. Pojem může být nahrazen vhodným obrázkem (Tymráková a kol. 2005).

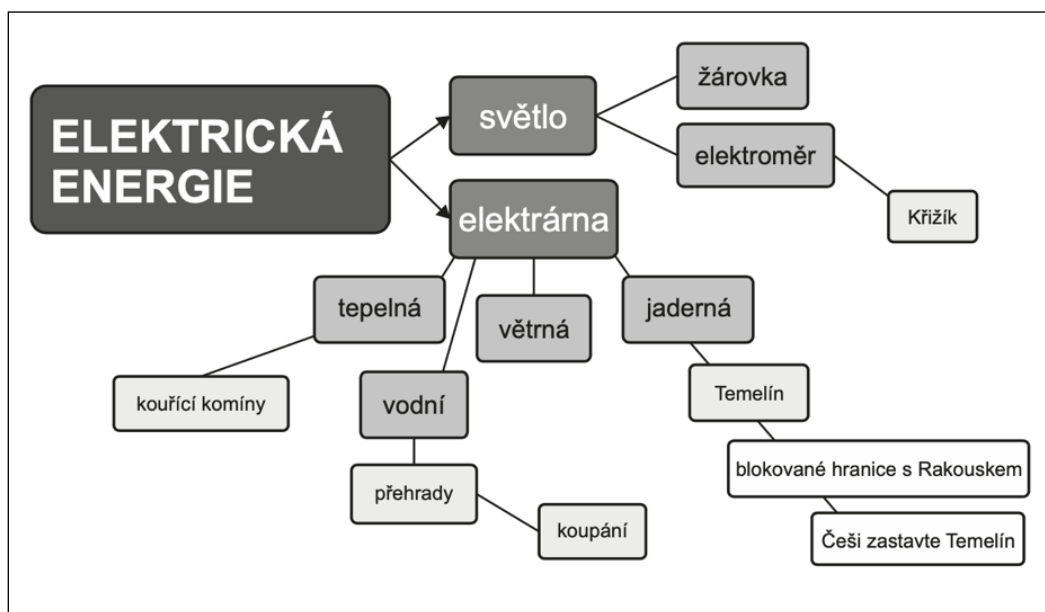
Oblíbenou kategorií jsou také různé doplňovací úlohy. Do textových doplňovacích úloh žák vyplňuje chybějící slovo nebo větu a do grafických úloh žák většinou doplňuje slova v určitém grafickém schématu (Finková a kol. 2015, s. 18).

Do pracovních listů je možné zařadit práci s textem. Práce s textem zvyšuje komunikativní dovednosti a dovednost kritického zhodnocení textu

(Čapek 2015, s. 300). Jednou z variant je již zmiňované doplňování vhodných termínů do textu nebo otázky a úkoly spojené s porozuměním předloženého textu.

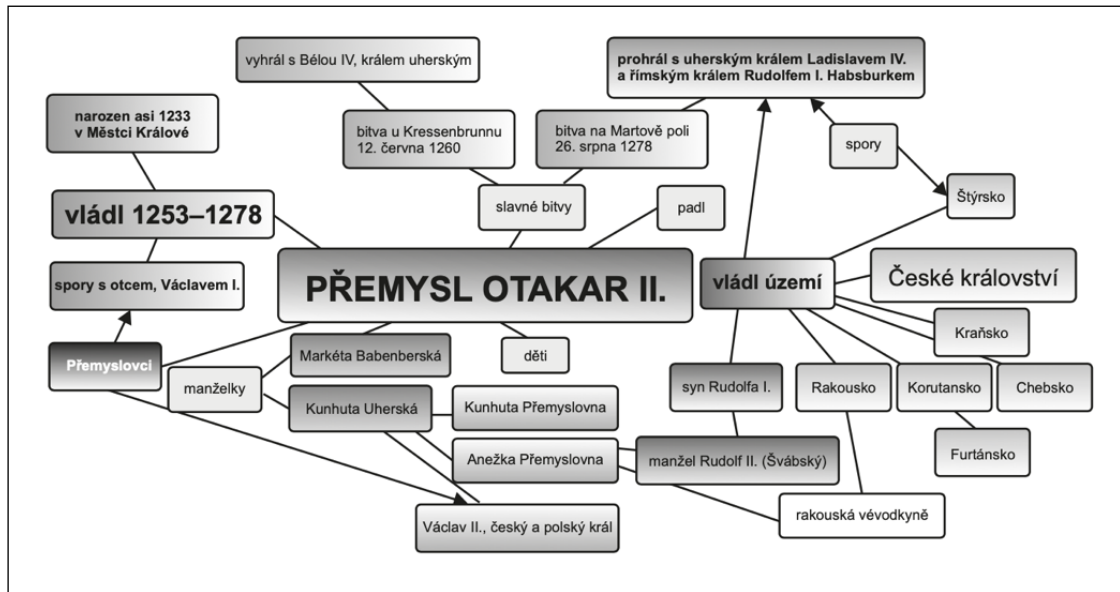
Atraktivním obsahem pracovních listů je myšlenková a pojmová mapa. Myšlenková mapa je aktivitou, která pracuje s asociacemi a může být využita jako evokační metoda na začátku výuky, kdy se žáci seznamují s novým tématem či pojmem. Myšlenková mapa může být různě modifikovaná a mít tak podobu abstraktní, nebo velmi konkrétní, kdy se pomocí návodných otázek dostaneme blíže k probíranému tématu. Mapa pojmová využívá práci s učebnicí či jinými informačními zdroji, které se pojí k terčovému (klíčovému) slovu či pojmu (Čapek 2015, s. 333-337).

Rozdíl mezi myšlenkovou a pojmovou mapou dle Čapka (2015, 333-337) je znázorněn na obrázku č.1 a č.2. Myšlenková mapa na obr. č.1 používá terčové slovo energetická energie, ke kterému mají žáci doplňovat související asociace.

Obr. 1: Mentální mapa (zdroj: Čapek 2015)

Pojmová mapa na obr. č. 2 pracuje s pojmy, které se vztahují k terčovému slovu Přemysl Otakar II. Úkolem žáků je vyhledat v učebnici fakta k životu panovníka. Výsledná mapa pak shrnuje a zpřehledňuje vyhledané poznatky.

Obr. 2: Pojmová mapa (zdroj: Čapek 2015)

Fixačním prvkem pracovního listu může být didaktická hra, která slouží k osvojení či upevnění učební látky. Nejznámější didaktickou hrou jsou křížovky, doplňovačky, piškvorčky či osmisměrky (Zormanová 2012, s. 64-65). Didaktické hry jsou využívány spíše na základních školách.

5 Předmět veřejná správa

Odborný předmět veřejná správa je jedním z klíčových předmětů oboru veřejnosprávní činnosti. Předmět seznamuje žáky se základními pojmy veřejné správy a s jejími hlavními úseky, jejich strukturou, činností a působností. Výuka předmětu si klade za cíl, aby žáci pochopili fungování veřejné správy v ČR, tj. vztahy mezi jednotlivými orgány, vztahy mezi státní správou, samosprávou a občany. Dále žáky seznamuje s činností a pravomocemi úřadů veřejné správy. Důraz je kladen na výuku o působnosti obecních, krajských a městských úřadů. Předmět napomáhá žákům osvojit si osobnostní vlastnosti nutné pro výkon úředníka ve veřejné správě. Veřejná správa je vyučována s úzkou vazbou na předmět právo a také na odbornou praxi. V rámci odborné praxe žáci navštěvují pracoviště institucí veřejné správy (ŠVP 2021, s. 249-252).

OA a SOŠ gen. F. Fajtla v Lounech, kde jsem absolvovala pedagogickou praxi smluvně zajišťuje žákům oboru veřejnosprávní činnosti praxi na lounském pracovišti Probační a mediační služby ČR, městských a obecních úřadech spadajících pod okres

Louny, MÚ Louny a na pobočce Všeobecné zdravotní pojišťovny v Lounech (OA a SOŠ Louny 2022b).

V rámci oboru veřejnosprávní činnost je předmět veřejná správa součástí profilové části maturitní zkoušky. Profilová část maturitní zkoušky je složena z povinných částí, kam se řadí český jazyk a literatura. Může být zařazena i zkouška z cizího jazyka, a to, pokud si ho žák zvolí ve společné části zkoušky. Dále jsou stanoveny dvě až tři povinné zkoušky z nabídky školy. Počet zkoušek stanovuje pro jednotlivé obory rámcový vzdělávací plán. Kromě povinných zkoušek může žák vykonat i dvě nepovinné profilové zkoušky. Společná část maturity, tedy písemná práce a didaktický test zahrnuje český jazyk a literaturu a cizí jazyk nebo matematiku (Cermat.cz 2023).

OA a SOŠ gen F. Fajtla pro obor veřejnosprávní činnost stanovuje kromě povinné zkoušky z českého jazyka a literatury (a cizího jazyka) také další tři povinné zkoušky z odborných předmětů. Jedna z nich je ve formě praktické zkoušky, kde si žáci vybírají ze tří témat (občan a společnost, občan a správní řízení, občan a práce). Každé téma obsahuje čtyři části z jednotlivých odborných předmětů (cvičení ze správního řízení, právo, písemná a elektronická komunikace a účetnictví). Zbylé dvě povinné zkoušky z odborných předmětů jsou z veřejné správy a z bloku odborných předmětů, kde jsou obsažena témata z předmětů ekonomika a sociální politika, právo a veřejné finance (OA a SOŠ Louny 2023).

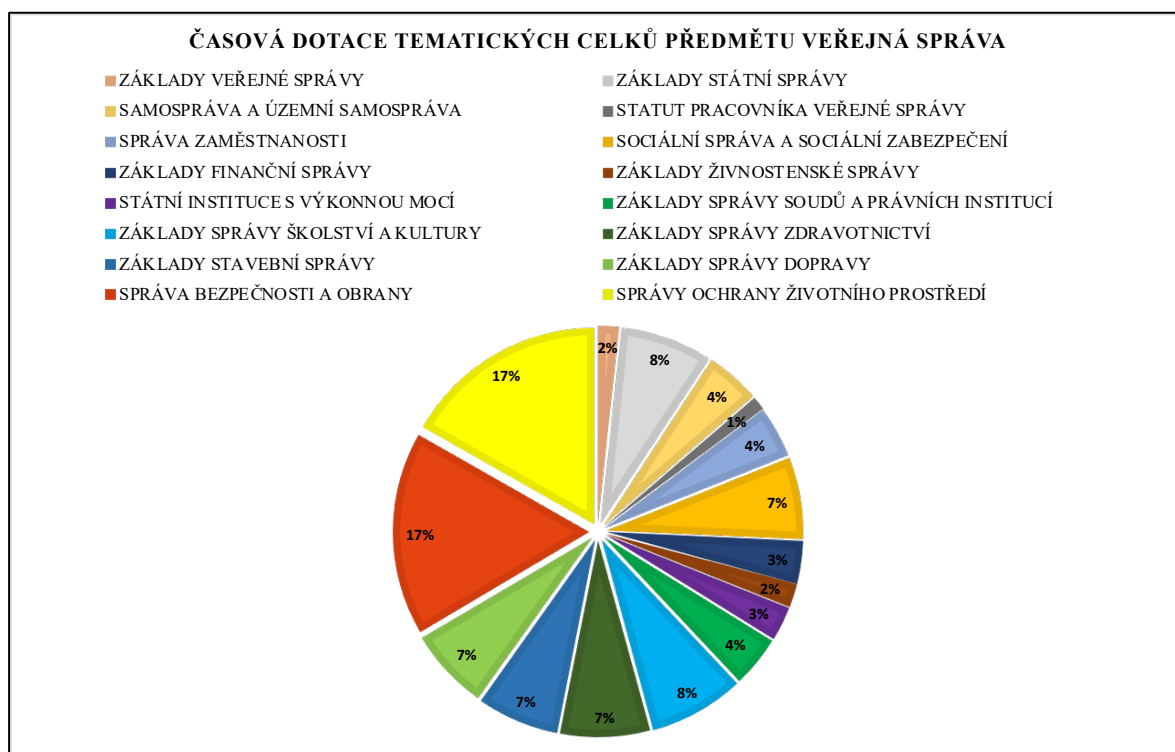
5.1 Předmět veřejná správa v ŠVP

Školní vzdělávací program vychází z rámcového vzdělávacího programu, který je vydáván MŠMT. RVP je obecně závazným dokumentem pro tvorbu ŠVP všech oborů vzdělávání ve všech jeho stupních. RVP jsou zakotveny ve školském zákoně (č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání). Obsah vzdělávání je v ŠVP uspořádán do předmětů nebo jiných celistvých částí učiva, jakým jsou například moduly (edu.cz 2023).

Z ŠVP vychází podrobnější dokument, který je označován jako tematický plán. Tematický plán není povinným dokumentem, ale ředitel školy jej může po učiteli vyžadovat. V tematickém plánu jsou učební osnovy rozvrženy do jednotlivých

tematických celků na celý školní rok. Učební osnovy vymezuje ŠVP pro daný obor (Čadílek a Loveček 2005, s. 110).

Učivo předmětu veřejná správa vyučovaného na SO a SOŠ v Lounech je rozděleno do 16 tematických celků v rámci celého čtyřletého období. V prvním a druhém ročníku výuka probíhá dvakrát týdně. Ve třetím ročníku je počet hodin stanoven na tři hodiny týdně a ve čtvrtém ročníku na čtyři hodiny týdně. Celková časová dotace všech tematických celků je stanovena na 358 vyučovacích hodin. Jednotlivé tematické celky a jejich časovou dotaci vyjádřenou v procentech znázorňuje graf č. 1. Největší část v rámci celého čtyřletého období je věnována taktickému celku *Správa bezpečnosti a obrany* a *Správa ochrany životního prostředí*.

Graf 1: Časová dotace tematických celků předmětu veřejná správa (zdroj: upraveno podle ŠVP 2021)

Učivo rozložené do jednotlivých tematických celků a ročníků je popsáno v následujícím textu. Popis vychází ze ŠVP oboru Veřejnosprávní činnost.

a) 1. ročník

V prvním ročníku se žáci seznamují se základy veřejné správy, kdy jim jsou vysvětlovány pojmy, funkce a systém veřejné správy. V rámci základů státní správy jsou žáci seznámeni se základními právními prameny, s funkcemi a znaky státu

a s přímou působností vnitřní správy. Jsou jim představeny věci státoobčanské. V tematickém celku samosprávy a územní samosprávy se žáci setkávají s obecní a krajskou samosprávou. Závěrečným tematickým celkem prvního ročníku je statut pracovníka veřejné správy, kde je žákům představeno právní postavení zaměstnance a požadavky na rozsah jeho odborných znalostí.

b) 2. ročník

Prvním tematickým celkem druhého ročníku je sociální správa a sociální zabezpečení. V tomto tematickém celku jsou žáci seznámeni s principy sociální politiky, institucemi zajišťujícími sociální zabezpečení občanů, dávkami sociálního zabezpečení a se sociálně právní ochranou dětí. Další tematický celek se zabývá státními institucemi s výkonnou mocí. Náplní učiva je charakteristika činnosti ústředních úřadů státní správy, základní pojmy ze živnostenského zákona a informace o výsledcích statistických údajů. Posledním tematickým celkem ve druhém ročníku jsou základy správy soudů a prvních institucí, kde jsou žáci seznámeni s veřejnoprávními institucemi v oblasti soudnictví (soudy, státní zastupitelství, věznice, probační a mediační služba).

c) 3. ročník

Ve třetím ročníku výuka začíná tematickým celkem základy správy školství a kultury. V rámci tohoto tématu jsou žáci seznámeni se školskou soustavou ČR a institucemi školní správy. V oblasti správy kultury jsou žáci seznámeni s jejími institucemi, autorskými právy a svazy. Téma se zabývá také postavením a správou církve. Dalším tematickým celkem jsou základy správy zdravotnictví, kde se probírají zdravotnické instituce, státní správa léčiv a zdravotní pojišťovny. Posledním tematickým celkem jsou základy správy dopravy, kde se žáci zabývají druhy dopravy a jejich specifiky, dále také správními orgány na úseku dopravy.

d) 4. ročník

Ve čtvrtém ročníku je učivo rozděleno do dvou tematických celků. Jedním z nich jsou základy správy bezpečnosti a obrany. V rámci tohoto celku jsou žákům představeny instituce bezpečnosti a obrany, integrovaný záchranný systém ČR, organizace PČR, správa obrany státu a druhy a postavení zpravodajských služeb. Druhým tematickým celkem jsou základy správy ochrany životního prostředí, kam se

řadí správa ochrany ovzduší, správa ochrany přírody a krajiny, správa ozónové vrstvy země, správa vod, správa ochrany zemědělského a půdního fondu, nakládání s odpady a ochrana před působením chemických látek.

5.2 Vybraný tematický celek z předmětu veřejná správa

Podkladem pro přípravu pracovních listů je tematický plán předmětu veřejná správa vyučovaném na SO a SOŠ Louny. Tematický plán vychází z ŠVP oboru 68-43-M/01 Veřejnosprávní činnost. Zmíněné tematické celky v předchozí kapitole jsou v tematickém plánu rozvržené do dílčích podtémat, kde je zohledněno časové rozvržení v rámci měsíců, časová dotace, průřezová témata a vhodné metody, které lze při výuce využít.

Pro pracovní listy, které jsou zpracovány v praktické části této práce, jsem si zvolila dílčí téma *Správa ochrany přírody a krajiny*. Vybrané dílčí téma je rozřazeno na další čtyři podtémata:

- Ochrana přírody – základní pojmy (2 vyučovací jednotky),
- Ochrana přírody – instituce (5 vyučovacích jednotek),
- Ochrana přírody – povinnosti vlastníků pozemků (2 vyučovací jednotky),
- Způsoby obnovy přírody a krajiny (2 vyučovací jednotky).

Vybrané dílčí téma je zařazeno do tematického celku Správa ochrany životního prostředí. Celý tematický celek se vyučuje ve druhé polovině školního roku ve 4. ročníku oboru Veřejnosprávní činnost.

6 Didaktická analýza dílčího tematického celku

Didaktickou analýzu učiva můžeme označit jako proces, který vykonává učitel s cílem rozebrat obsah vyučovaného tématu a vybrat z něj konkrétní prvky, které bude svým žákům interpretovat. Dále učitel stanoví konkrétní výukové cíle, které jsou v souladu s obecnými cíli výchovy a vzdělání v daném předmětu a ročníku. Součástí didaktické analýzy je i rozbor činností žáků, tedy volba operací a aktivit žáků vedoucích k osvojení učiva. Posléze učitel provede rozbor mezipředmětových vztahů mezi jednotlivými předměty v rámci ročníku a mezi ročníky a stupni školy (Mikesková 2012).

6.1 Základní pojmy v oblasti ochrany přírody

Mezi základní pojmy z oblasti ochrany přírody a krajiny patří samotná definice **přírody** a **krajiny**. „Příroda je tvořena florou, faunou a útvary neživé přírody. Rostlinné a živočišné organismy obsahují genetické informace, které označujeme jako genofond. Zachování genofondů a rázu krajiny má pro lidskou společnost význam estetický i etický. Člověk je součástí živé přírody, nemůže existovat nezávisle na ostatních organismech, musí pečovat o zachování živé a neživé přírody.“ (Káňa a Kalousková 2019, s. 334). Zatímco definice přírody není zakotvena v právních předpisech, definice krajiny je zakotvena v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon krajinu definuje jako „část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořenou souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.“

Ochranu přírody a krajiny lze označit za soubor aktivit snažících se o trvalé zachování přírodně cenných krajin a jejich částí. Příroda a krajina spolu úzce souvisí, a tak forma jejich ochrany není oddělitelná. Základní podstatu ochrany přírody a krajiny zmiňuje Ústava ČR a Listina základních práv a svobod. Právní předpis zabývající se nástroji ochrany přírody a krajiny je **zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny** (Borovičková a Havelková 2005, s. 5).

Jelikož je ČR jednou z členských zemí EU, má povinnost dodržovat směrnice v oblasti ochrany přírody.

- ⇒ Směrnice o ochraně žijících ptáků („**směrnice o ptácích**“)
- ⇒ Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („**směrnice o stanovištích**“)

Tyto předpisy EU daly základ pro vytvoření soustavy chráněných území evropského významu nesoucí název **NATURA 2000** (Borovičková a Havelková 2005, s. 5).

Zákon o ochraně přírody a krajiny rozlišuje **obecnou** a **zvláštní ochranu přírody a krajiny**. Rozdělení kategorií znázorňuje diagram na obrázku č. 3.

Obr. 3: Ochrana přírody a krajiny v ČR (zdroj: vlastní zpracování)

Obecná ochrana území je zajišťována formou několika nástrojů. Významným nástrojem je **územní systém ekologické stability (ÚSES)**, který se skládá z biocenter, biokoridorů a interakčních prvků. Tyto prvky mají určené parametry a vlastnosti, které musí splňovat. **Biocentra** jsou především plochy umožňující trvalou existenci přirozených živočišných i rostlinných společenstev (např. les). **Biokoridor** umožňuje organismům pohyb mezi biocentry (např. mez, alej, souvislý pás křovin). **Interakční prvek** tvoří výjimku z prostorových parametrů. Jedná se o prvky, které nejsou propojené se sítí ÚSES, ale pozitivně ovlivňují labilnější krajinu. Příkladem může být mokřad, louka či sad (Borovičková a Havelková 2005, s. 22).

Nejnámějším a také nejvýznamnějším nástrojem územní ochrany přírody a krajiny jsou tzv. **zvláště chráněná území**. Tato území jsou jedinečná z hlediska výskytu druhů rostlin, živočichů a přírodních lokalit. Vyhlášení ZCHÚ je dáno zákonem č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny a také navazují vyhláškou. Jedná se o složitý proces, kterému předchází dlouhodobé zkoumání lokality. Po vyhlášení ZCHÚ je jeho okolí v tzv. ochranném pásmu. V ČR rozeznáváme šest kategorií ZCHÚ

z nichž jsou dvě velkoplošné a čtyři maloplošné. Mezi velkoplošné patří národní parky, které jsou na území ČR pouze čtyři. Dále se do kategorie velkoplošných chráněných území řadí CHKO (chráněné krajinné oblasti). V současnosti jich je v ČR celkem 26. Maloplošná zvláště chráněná území jsou zastoupena v podobě národních přírodních rezervací (NPR), přírodních rezervací (PR), národních přírodních památek (NPP) a přírodních památek (PP) (Káňa a Kalousková 2019, s. 334).

6.2 Instituce ochrany přírody

Hlavní institucí ochrany přírody v ČR je MŽP (ministerstvo životního prostředí), které provádí dozor nad dodržováním zákonů a dalších právních předpisů týkajících se ochrany přírody a krajiny. MŽP je odvolacím orgánem proti rozhodnutí, která vydaly jednotlivé orgány ochrany přírody a krajiny.

MŽP jsou podřízeny další instituce a úřady

- Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK),
- CENIA – česká informační agentura ŽP,
- Česká geologická služba (ČGS),
- Česká inspekce životního prostředí,
- Český hydrometeorologický ústav,
- Správa jeskyní ČR,
- Státní fond životního prostředí ČR,
- Státní správa národních parků
- a Státní správa výzkumných ústavů.

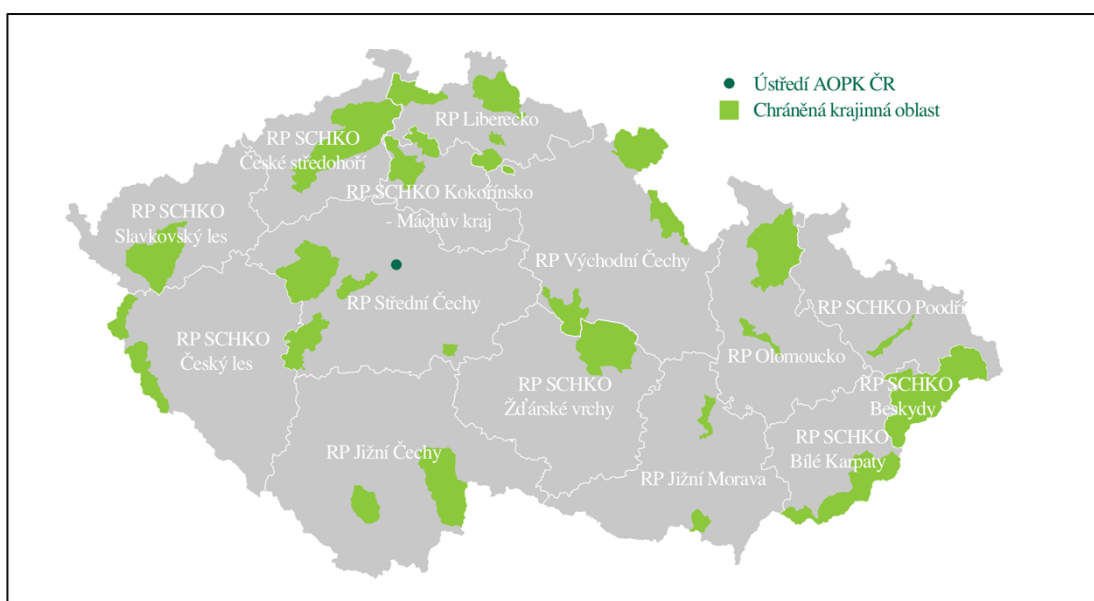
Kromě MŽP jsou dalšími orgány ochrany přírody:

- obecní a krajské úřady,
- AOPK,
- správy národních parků,
- ČŽIP,
- újezdní úřady a ministerstvo obrany.

Kompetence mezi jednotlivými orgány ochrany přírody, kromě kompetencí ČIŽP a MŽP, jsou rozděleny dle územního principu. Například obecním úřadům přísluší povolování kácení dřevin, pokud nejde o území národních parků nebo pozemků

určených pro účely obrany státu. Krajským úřadům, na rozdíl od obecních, náleží více kompetencí v oblasti ochrany přírody a krajiny. Například mohou schvalovat plány péče o přírodní rezervace a památky. Zvláštní postavení má ministerstvo obrany, které vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny na území vojenských újezdů (Borovičková a Havelková 2005, s. 7-9).

Správu všech čtyř národních parků provádí přímo MŽP, zatímco správu CHKO provádí specializovaný orgán Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. AOPK má sídlo v Praze. Dále výkon státní správy zajišťuje pomocí dalších 14 regionálních pracovišť (AOPK 2023). CHKO a regionální pracoviště AOPK jsou vyznačeny na obrázku č. 4.

Obr. 4: CHKO a regionální pracoviště AOPK (zdroj: AOPK.cz)

Česká inspekce životního prostředí zjišťuje a eviduje případy ohrožení a poškození přírody a krajiny. Ukládá sankce za nedodržování zákonů životního prostředí. Dále například vypracovává stanoviska i pro jiné orgány státní správy (ČŽIP 2023).

Krajské úřady, AOPK a správy národních parků ustanovují tzv. **strážce přírody**. Strážce přírody může být profesionál, ale také dobrovolník. Strážce jmenují a řídí správy NP a CHKO pro své území a krajské úřady pro zbytek území ČR. Strážci mají ze zákona právo zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy ochrany přírody a mohou ukládat a vybírat blokové pokuty na úseku ochrany přírody. Dále mohou například vstupovat na cizí pozemky, a to za podmínek stanovených v zákoně. Při zadržení osoby, která porušuje zákon o ochraně přírody a krajiny mohou požádat o pomoc složky PČR (Borovičková a Havelková 2005, s. 9).

6.3 Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody

V České republice vlastní kousek zemědělské půdy více než 3 miliony obyvatel, proto je důležité, aby každý vlastník znal své povinnosti. Jelikož je ochrana přírody a krajiny veřejným zájmem, tak je každý povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení plynoucí ze zákona (ekolist.cz 2019).

Povinností vlastníka půdy je strpět omezení vlastnických práv za účelem ochrany přírody. Dále vlastník musí plnit příkazy a zásahy orgánů přírody v zájmu ochrany přírody (Káňa a Kalousková 2019, s. 336).

Příkladem povinností vlastníka zemědělské půdy je hospodařit na pozemcích v souladu se zásadami ochrany zemědělské půdy § 3 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu. To znamená, že vlastník půdy musí hospodařit tak, aby půdu neznečišťoval, nepoškozoval a chránil obdělávané pozemky dle schválených úprav (frankbold.org 2022).

Stát má vůči vlastníkům půdy povinnost nahrazovat škody, které jsou způsobeny vybranými chráněnými živočichy. Poškozený musí nahlásit škodu orgánu ochrany přírody a příslušný orgán provede šetření. Státní orgán pak následně provede úhradu škody (Káňa a Kalousková 2019, s. 336).

6.4 Způsoby obnovy krajiny

V dnešním světě můžeme pozorovat prudký pokles biodiverzity, který je zapotřebí zpomalit. Biodiverzita neboli biologická rozmanitost a dobře fungující ekosystémy jsou nezbytné pro kvalitní život. Lidé jsou na zachovalé přírodě závislí ze všech možných hledisek (Pešout 2020). Způsobů obnovy krajiny v ČR je nespočet.

Na našem území můžeme obnovu krajiny rozdělit do čtyř vzájemně propojených okruhů:

- obnova vodních toků a navazujících ekosystémů,
- obnova lesů a ekosystémů na orné půdě,
- obnova přírodě blízkých ekosystémů na těžbou narušených místech či opuštěných průmyslových a jiných areálech
- a obnova degradovaných luk, pastvin a sadů (Prach a Jongepierová 2020, s. 244).

Pro obnovu narušených, degradovaných, nebo zcela zničených ekosystémů se používají dva základní přístupy. Jedná se o přirozenou sukcesí, která znamená stav, kdy je území ponecháno svému přirozenému vývoji. Přirozená sukcese je dlouhodobý sled změn, kdy se zastoupení druhů v určeném území postupně mění, až dosáhne své ekologické stability. Druhým přístupem je obnova ekosystémů pomocí technických metod, které jsou řízené. Třetí možností je kombinovaný přístup přirozené obnovy a technických zásahů (Prach a Jongepierová 2020, s. 243).

Nejčastěji se krajina obnovuje v důsledku těžební činnosti. Plochy narušené povrchovou těžbou nerostných surovin jsou zcela bez života, proto po útlumu těžby nastává rekultivace. **Rekultivace** znamená komplexní obnovu všech funkcí krajiny. V praxi rozeznáváme čtyři druhy rekultivace dle způsobu cílového využití krajiny:

- zemědělská (orná půda, trvalý travní porost, vinice apod.),
- lesnická (dominuje funkce lesa),
- vodní (jezera, rybníky apod.),
- a ostatní rekultivace (sportoviště, parkoviště, parky apod.).

Rekultivace zpustošené krajiny těžbou je velmi nákladná a dlouhodobá. V některých případech je vhodné ponechat část rekultivované krajiny přirozené sukcesí, která může dosáhnout adekvátního výsledku jako řízená obnova (Sklenička 2003, s. 245).

Revitalizace vodních toků se v současnosti dostává do popředí, především kvůli velkým technickým zásahům v 50. letech minulého století, které jsou v dnešní době nežádoucí. Dříve se krajina odvodňovala, toky byly napřímeny a velmi regulovány. Obvykle byly toky zatrubněny nebo opevněny pomocí betonových koryt. Tento způsob je nežádoucí, neboť voda z území rychle odteče a při velkých deštích způsobuje povodně (Prach a Jongepierová 2020, s. 244). Při revitalizaci toků se nejčastěji uplatňuje odstranění betonových koryt a přirozené rozvolnění břehů.

Obnova lesních ekosystémů je velmi komplexním oborem. Dříve les plnil především funkci produkční, kdy šlo zejména o obnovu technickými lesnickými metodami. Byly vysazovány monokultury, které nedopovídaly stanovišti z hlediska výběru vhodných dřevin. V současné době se ukazuje, že les by měl plnit více funkcí, a proto je důležitá druhově a prostorově různorodá skladba dřevin. Les má

půdoochrannou funkci, udržuje biodiverzitu, zadržuje vodu v krajině a může také sloužit k rekreaci. Při obnově lesních ekosystémů se nejvíce uplatňuje přirozená obnova, kdy je významná rozloha lesa zcela ponechána samovolnému působení (Prach a kol 2009, s. 212-215).

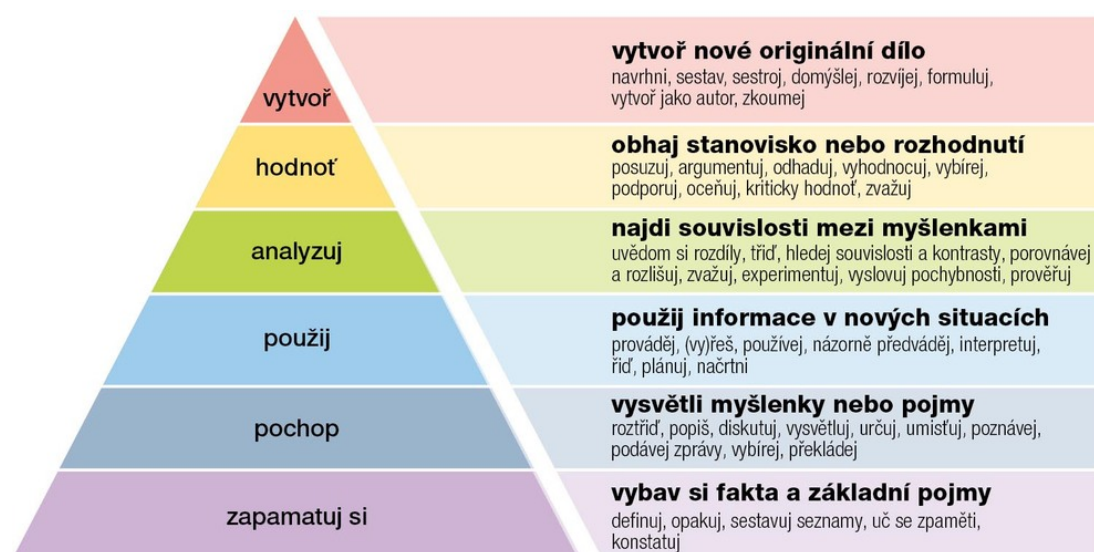
Obnova ekosystémů na orné půdě u nás probíhá zejména pomocí tzv. komplexních pozemkových úprav. Pozemkové úpravy slouží jako multifunkční nástroj krajinného plánování, který kromě prostorového uspořádání pozemků řeší i obnovu krajiny. Pozemkové úpravy jsou složitým a dlouhodobým procesem a obvykle probíhají v rámci celého katastrálního území dané obce. Obnova krajiny je zajištěna zejména formou opatření k tvorbě a ochraně životního prostředí. V pozemkových úpravách tyto opatření zajišťuje ÚSES. Součástí pozemkových úprav mohou být i různé revitalizace drobných vodních toků či zakládání mokřadů. Na orné půdě jsou zakládána různá protierozní opatření formou zatravněných příkopů, průlehů, mezí nebo větrolamů. Polyfunkčním prvkem na orné půdě mohou být různé biopásy, které podporují biodiverzitu a zároveň slouží jako záchytné místo pro pohyb hmyzu a drobných polních živočichů (Sklenička 2003, s. 215-223).

Ekologická obnova luk a pastvin si klade za cíl zvýšit jejich druhovou pestrost a mikrobiálně oživit půdu. Obnova luk navíc napomáhá zvýšit populace ohrožených druhů hmyzu a ptáků. Louky a pastviny jsou jedním z nejdůležitějších travinných ekosystémů na našem území. Obnova luk se provádí tzv. změnou managementu. Příkladem takové změny může být obnova kosení louky, která nebyla dlouho kosena, a kde mezitím převládla konkurenčně silnější bylina, která potlačila růst ostatních druhů. (Prach a kol. 2015, s. 295-296).

6.5 Výchovně vzdělávací cíle

Výchovně vzdělávací cíle představují ujasněný a zamýšlený výsledek procesu učení, ke kterému učitel společně se žáky směřuje. Tyto cíle mají mnoho podob a stanovují se na několika úrovních. Cíle jsou stanoveny na celostátní úrovni v RVP, na školní úrovni v ŠVP a na úrovni jednotlivých vyučovacích předmětů. Na nejnižší úrovni si učitel stanovuje cíle tematického celku, cíle tématu a cíle konkrétní vyučovací jednotky. Hierarchie postupuje od obecných cílů k cílům specifickým. K vymezení cílů může posloužit tzv. Bloomova taxonomie cílů (Skalková 2007, s. 120-122). Bloomova taxonomie cílů rozděluje cíle do šesti úrovní, od těch, které jsou nejméně náročné na myšlení až po cíle vyžadující náročnější myšlenkové procesy. S každým cílem na jednotlivé úrovni souvisí aktivní sloveso, pomocí kterého lze dosažení cíle formulovat. Jednotlivé úrovně taxonomie jsou zobrazeny na obrázku č. 5.

Obr. 5: Úrovně Bloomovy taxonomie cílů (zdroj: vesmir.cz)

Cíle můžeme členit dle několika kritérií. Cíle podle míry obecnosti (obecné, zvláštní), stupně vzdělání (první ročník, druhý ročník atd.) a podle obsahového zaměření (vzdělávací a výchovné).

Vzdělávací cíle neboli kognitivní a psychomotorické (senzomotorické) cíle popisují, jaké poznatky a činnosti si mají žáci osvojit. Do kognitivních cílů se řadí oblast vědomostních a intelektových dovedností a do psychomotorických patří oblast myšlenkové a motorické činnosti. **Výchovné cíle**, jinak také označované jako formativní cíle, definují představy o rozvoji osobnosti žáka. Patří sem především

oblasti formování postoje ke světu a životnímu prostředí, formování charakterových vlastností, utváření vztahu ke kultuře, umění, kráse a také ke vztahu vůči vybranému povolání, práci a jejím výsledkům (Pecina 2017, s. 49-50)

Aplikace výchovně vzdělávacích cílů na vybrané škole, oboru, předmětu a tematického celku:

1. Cíl školy OA a SOŠ gen. F. Fajtla: *Cílem školy je poskytnout co nejkvalitnější vzdělání za pomoci kvalitního pedagogického sboru a efektivního řízení ekonomiky.*
2. Cíl oboru veřejnosprávní činnost: *Cílem oboru je, aby jeho absolvent byl schopen pracovat jako referent státní správy, referent samosprávy odborné činnosti nebo ucelené agendy v rámci působnosti územních, ústředních nebo jiných orgánů státní správy a samosprávy.*
3. Cíl předmětu veřejná správa: *Cílem výuky předmětu je, aby si žáci prakticky nacvičili a vyzkoušeli činnosti a situace, které se mohou objevit v průběhu odborné praxe a později v budoucím zaměstnání.*
4. Cíl tematického celku správa ochrany životního prostředí: *Cílem tematického celku je, aby žák:*
  - *specifikoval, čím je tvořeno ŽP a jaké instituce vykonávají jeho ochranu*
  - *formuloval činnosti samosprávy při ochraně ŽP*
  - *vedl, jaké instituce vykonávají ochranu ovzduší a dokázal vysvětlit jejich činnost*
  - *vyjmenoval druhy chráněných krajinných oblastí*
  - *vedl, jaké instituce vykonávají ochranu přírody a krajiny a popsal povinnosti těchto institucí*
  - *objasnil, které orgány jsou činné v ochraně ozónové vrstvy Země*
  - *vysvětlil základní pojmy související se správou vod*
  - *vedl, jaké instituce vykonávají ochranu zemědělského půdního fondu a charakterizoval činnosti těchto institucí*
  - *vyjádřil vlastními slovy co je to odpad a jak ho členíme*
  - *vyjmenoval správní orgány a úřady, které spadají do oblasti nakládání s odpady.*
5. Cíl tématu správa ochrany přírody a krajiny: *Cílem tématu je seznámit žáky se základními pojmy ochrany přírody a jejími institucemi. Dále objasnit žákům jaké jsou povinnosti vlastníků pozemků vzhledem*

k ochraně přírody. Cílem je také seznámit žáky se způsoby obnovy přírody a krajiny.

6. Cíl podtématu základní pojmy v ochraně přírody: *Cílem je objasnit žákům základní pojmy, jako je příroda a krajina. Dále je cílem žákům objasnit, jaké povinnosti v oblasti ochrany přírody a krajiny plynou ze zákona č. 114/1992 Sb., tj. obecná a zvláštní ochrana přírody a krajiny.*
7. Cíl vyučovací jednotky úvodní hodina – seznámení se základními pojmy v oblasti ochrany přírody: *V rámci úvodní hodiny je cílem, aby žáci dokázali definovat co je to příroda a čím je tvořena. Dále by měli žáci umět definovat krajinu.*

6.6 Mezipředmětové vztahy a průřezová témata

Průřezová témata patří mezi vzdělávací prvek, na který dnešní společnost klade větší důraz. Jedná se o témata, která jsou významná společensky, a také samotným žákům nabízí přípravu na budoucí život. V RVP pro střední odborné školy se setkáváme se čtyřmi průřezovými tématy:

- občan v demokratické společnosti,
- člověk a životní prostředí,
- člověk a svět práce
- a informační a komunikační technologie.

Průřezová témata mohou být aplikována do jednotlivých předmětů za pomoci různých nadpředmětových aktivit. Příkladem jsou různé projekty, besedy či exkurze (Szebestová a kol. 2012, s. 5).

Vybraný dílčí tematický celek úzce souvisí s průřezovým tématem člověk a životní prostředí. Souvislost je mezi environmentálními a sociálními aspekty ve vztahu k udržitelnému rozvoji. Žáci získávají znalosti o právní ochraně životního prostředí a jeho jednotlivých složkách. Učitel vede žáky k tomu, aby pochopili důležitost právní ochrany pro udržitelný rozvoj a zachování biodiverzity. Žáci jsou vedeni k tomu, aby znalosti práva životního prostředí byly součástí jejich odborných znalostí při výkonu svého budoucího zaměstnání ve veřejné správě (ŠVP 2021, s. 252).

Mezipředmětové vztahy pedagogický slovník vymezuje jako vzájemné souvislosti mezi předměty, chápání příčin a vztahů přesahujících předmětový rámec, prostředek mezipředmětové integrace (Průcha a kol. 2008, s. 124). Učební plán, učební osnovy a konkrétní uspořádání učiva v jednotlivých vyučovaných předmětech a vlastní průběh vyučování udává, jaké jsou mezipředmětové vztahy. Aby mohly být mezipředmětové vztahy ve výuce uplatňovány, musí učitel spolupracovat se svými kolegy, s předmětovou a metodickou komisí a také znát celkové pojetí studijního oboru. Cílem mezipředmětových vztahů je záměrné navazování na znalosti žáků z jiných vyučovaných předmětů a odstranění předmětové izolovanosti (Čadílek a Loveček 2005, s. 114).

V rámci analyzovaného dílčího tematického celku můžeme nalézat vzájemné mezipředmětové vztahy především s předmětem biologie a ekologie. V tomto předmětu se žáci 1. ročníků seznamují se základními ekologickými pojmy, typy krajiny, zásahy člověka do krajiny, vzájemnými vztahy mezi člověkem a životním prostředím, ochranou přírody a krajiny a jejími nástroji, ale také s odpovědností jedince za ochranu přírody a životní prostředí. Dále je možné nalézt vzájemné mezipředmětové vztahy v předmětu cvičení ze správního řízení, a to především v tematickém celku správa životního prostředí (ŠVP 2021, s. 253-256).

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Navržené pracovní listy

Kapitola obsahuje pracovní listy, které jsou rozděleny do čtyř dílčích témat:

- Základní pojmy v oblasti ochrany přírody
- Instituce ochrany přírody
- Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody
- Způsoby obnovy krajiny

Pracovní list č. 1 pracuje se základními pojmy v oblasti ochrany přírody. Prvním úkolem je na vytvořit myšlenkovou mapu ke slovu příroda. Tento úkol je vhodné zařadit na úvod hodiny, protože může sloužit jako vhled do problematiky. Příložený článek z odborného časopisu Vesmír může žákům pomoci zamyslet se nad pojmem příroda. Stejně tak je vhodné zařadit i druhý úkol na úvod hodiny. Druhý úkol umožňuje žákům vyhledat si definici krajiny v zákoně. Zbylé úkoly v pracovním listu č. 1 vyžadují znalosti, který mají žáci získat při výkladu učitele. Tyto úkoly je tak vhodné zařadit vždy po výkladu. Úkol č. 10 může sloužit jako domácí úkol, především kvůli časové náročnosti. Jedná se o slepou mapu, kde mají žáci rozeznat NP a CHKO v ČR.

Pracovní list č. 2 obsahuje pouze dva úkoly, které vyžadují předchozí znalosti, proto je vhodné tento list zařadit až ve fixační části hodiny.

Třetí pracovní list se skládá ze dvou úkolů. Tyto úkoly je třeba zadat až po probrání vyučované látky.

Poslední navržený pracovní list obsahuje celkem šest úkolů. Všechny tyto úkoly by měl učitel zadat až po výkladu dílčího tématu. Šestý úkol je kreativní a vyžaduje větší časovou náročnost, proto je vhodné jej zařadit až na konci probraného tématu nebo může sloužit jako domácí úkol.

7.1 Pracovní list č. 1: Základní pojmy v oblasti ochrany přírody

Úkol 1: Přečtěte si úvodní text a pokuste se vytvořit myšlenkovou mapu ke slovu příroda na základě vaší vlastní intuice. Výsledek si společně vyjádříme na tabuli.

Co je příroda

Marek Janáč, Václav Cílek | 3. 2. 2020 | Vesmír 99, 69, 2020/2

Ad Vesmír 99, 5, 2020/1

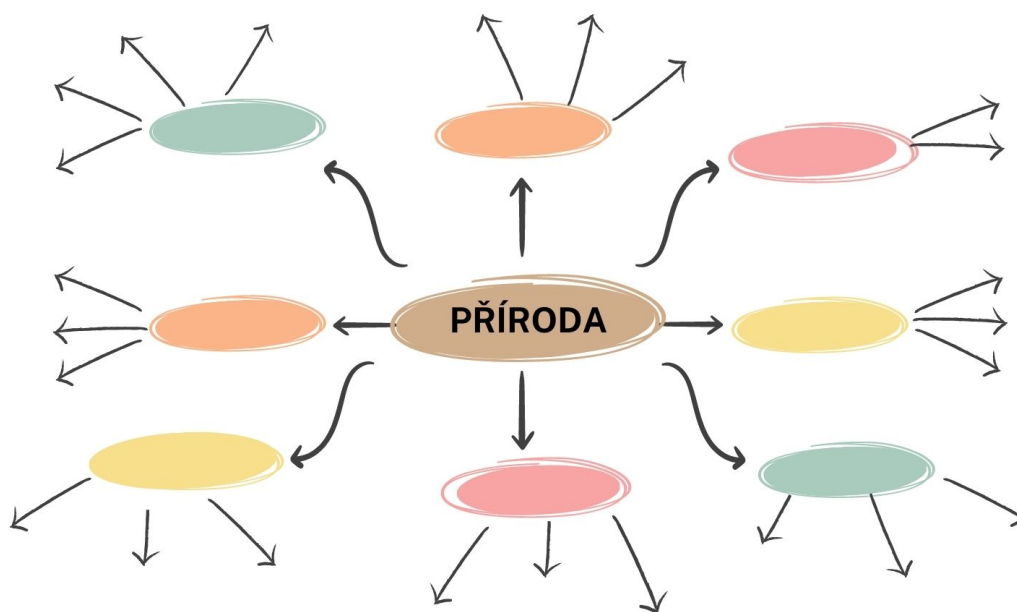
Pokračujeme v úvahách nad tím, co je a není příroda, vyvolaných dotazem čtenáře Jiřího Lupoměského z Ústí nad Labem. Jsou přírodou šumavské lesy vysázené člověkem, nebo třeba náměstí?

Příroda je mladé slovo, které v češtině zdomácnělo až ve druhé polovině 19. století a od té doby se bez něj neobejdeme. Patří do skupiny slov, která mohou označovat skoro cokoliv. Namátkou další podobná slova jsou krajina, demokracie, život či v poslední době slovo rodina a mnohá další. Francouzský básník Charles Baudelaire popisoval město jako krajinu a v jeho době s ním nikdo nesouhlasil. Rovněž vnímáme, že když mluví např. o demokracii saúdský politik, má na mysli asi něco jiného než politolog z americké univerzity. Je tedy nutné rozumět kontextu – době, prostředí a povaze přednášejícího a podle toho usoudit, s jakou náplní slova pracuje. Je to poměrně přirozená záležitost, protože něco podobného děláme např. u sousloví „dobré počasí“. Pro zemědělce nastává, když přší, pro rekreanty, když se mohou opalovat. Ale zpět k přírodě. Většina biologů považuje člověka za biologický druh, za pokračování evoluce, takže málokdo má problém označit třeba smrkovou monokulturu za přírodu. Problém nastane, když technické prvky jako betonové plochy začnou převažovat.

Pro mne osobně je přírodou místo, kde převažují přirozené prvky. Když se rozhlednu kolem sebe a vidím trávu a stromy, jsem v přírodě a pak teprve mohu diskutovat, nakolik je původní. Doporučuji proto mít fluidní a intuitivní definici přírody, protože všechny pokusy vědecky definovat život, krajinu, přírodu bývají složité, diskutabilní a mají mnoho výjimek. Co se týče přírody, není nad to spolehnout se na přirozený cit.

Příspěvek byl redakčně krácen a upraven.

Obr. 6: Úryvek z časopisu Vesmír, zdroj: vesmir.cz

Úkol 2: Zkuste si vzpomenout na číslo zákona, který se zabývá ochranou přírody a krajiny v ČR. Poté si pomocí přiloženého QR kódu otevřete webovou stránku, kde je tento zákon a vyhledejte definici krajiny.

Zákon č. .... / ..... Sb., o .....

Definice krajiny dle zákona:

.....
.....
.....

Úkol 3: Podle přítomnosti lidské aktivity rozeznáváme dva základní typy krajiny.

Doplňte chybějící pojmy do textu.

Oblasti bez patrné lidské aktivity, které jsou v dnešním světě velmi vzácně se vyskytující nazýváme..... Příkladem takové krajiny může být nově vytvořený sopečný ostrov či polární oblast. V ČR se s takovou oblastí již nesetkáme.

Krajinu, kde dochází k vzájemné interakci mezi přírodními procesy a lidskou aktivitou označujeme jako..... Taková krajina v současné době převládá na celém zemském povrchu. Tento typ krajiny je možné dále členit podle stupně zásahu lidské činnosti.

Úkol 4: Přiřaďte typ krajiny dle stupně lidské hospodářské činnosti.

Typickým znakem této krajiny je její geometrizace a klesající biodiverzita (druhová rozmanitost). Krajina je intenzivně využívána především pro zemědělskou produkci. Převažují zde plochy polí, mezi nimiž jsou rozmístěna jednotlivá sídla zejména vesnického typu.

Přírodní krajina

Rozmanitost druhů je v této krajině velmi nízká. Přírodní prvky lze nalézt pouze ve formě parků. Charakteristickým znakem této krajiny je hustá zástavba.

Příměstská krajina

Jedná se o přechodnou krajinu mezi městskými sídly a volnou krajinou. Krajina je tvořena mixem různých sídel, obchodních center, obdělávaných polí a místy přirozené vegetace. V současné době zde dochází k největším změnám z hlediska trendu suburbanizace.

Degradovaná krajina

Krajina je velmi narušena povrchovou i podpovrchovou těžbou nerostných surovin. Jedná se o oblasti zcela přeměněné lidskou činností.

Obhospodařovaná krajina

Krajina je přeměněna pomocí rekultivací. Jedná se o krajinu, kam jsou navraceny přírodní prvky pomocí různých nástrojů.

Obdělávaná krajina

Krajina, ve které nejsou znatelné významnější lidské vlivy. Druhová rozmanitost je zde poměrně vysoká. Na našem území lze tuto krajinu nalézt ve vysokých horách nebo pískovcových skalních městech.

Městská krajina

Jedná se o krajinu s extenzivním využíváním, kde převládají lesy a pastviny s výskytem původních druhů. Cílem je sklízet produkci. Často proto převažují i druhy preferované z hlediska obhospodařování (např. lesní dřeviny, traviny). Lidská sídla se vyskytují zejména sporadicky ve formě malých shluků domů.

Umělá krajina

Úkol 5: *Odpovězte na otázky.*

- 1) Jaké dvě směrnice EU byly zpracovány do zákona o ochraně přírody a krajiny?
.....
- 2) Co to je NATURA 2000?
.....
- 3) Jakými typy území je tvořena soustava NATURA 2000?
.....
- 4) Ochrana přírody a krajiny je zakotvena také v Ústavě ČR. V jakém dalším základním právním dokumentu je zmíněna?
.....

Úkol 6: *Pomocí přiloženého QR kódu si otevřete mapu AOPK, kde jsou zobrazeny lokality soustavy NATURA 2000. Najděte jednu ptačí oblast a jednu evropsky významnou lokalitu, která je nejbližší vašemu bydlišti. Rozklikněte podrobnosti lokalit a napište rozlohu v km² a předmět ochrany.*

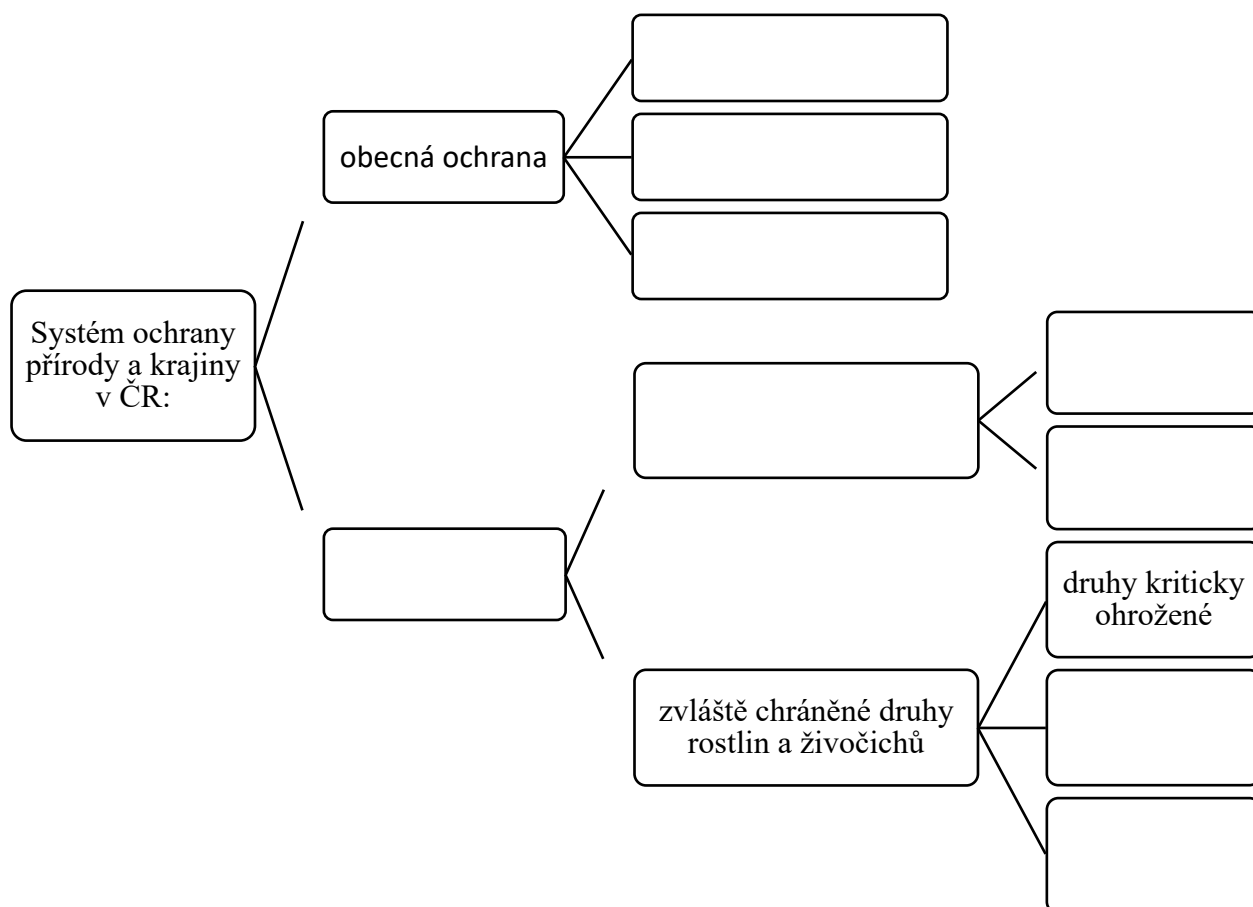
Ptačí oblast: .....

- Rozloha: .....
- Předmět ochrany: .....
- Územně správní příslušnost (dotčené obce – napiš maximálně tři):
.....

Evropsky významná lokalita: .....

- Rozloha: .....
- Předmět ochrany: .....
- Územně správní příslušnost (dotčené obce – napiš maximálně tři):
.....

Úkol 7: Doplňte diagram systému ochrany přírody a krajiny v ČR.

Úkol 8: Vyplňte tabulku.

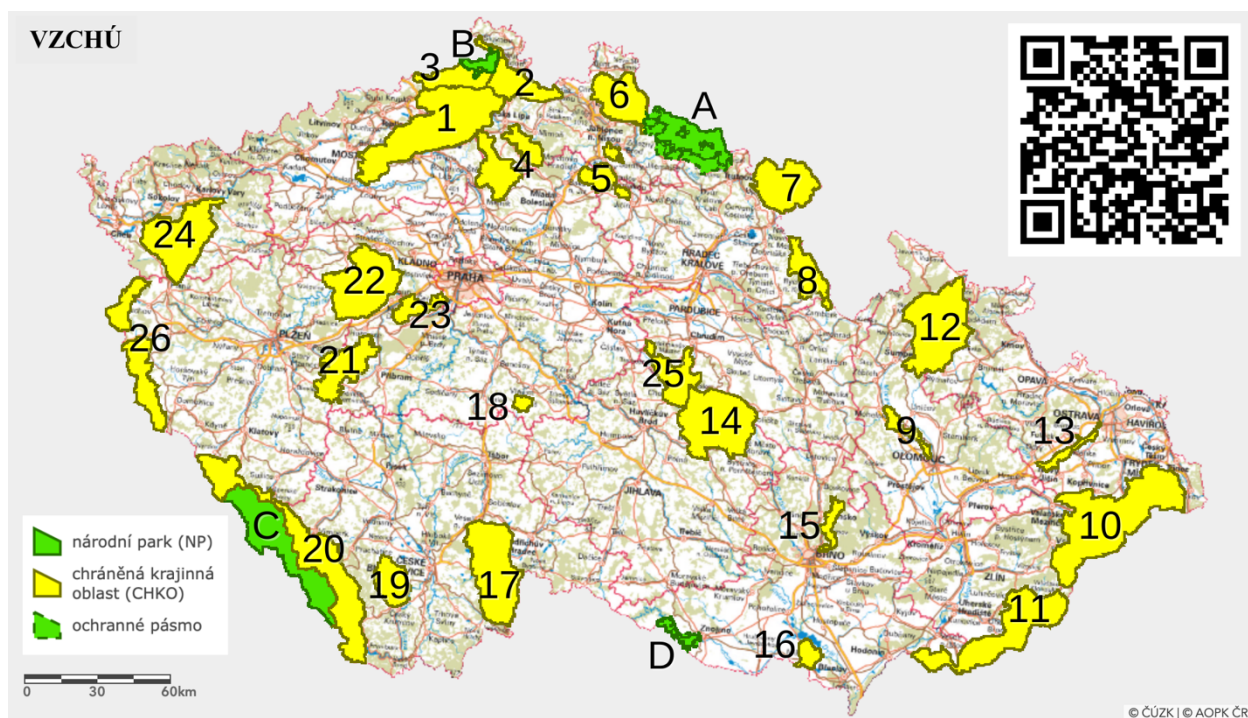
Kategorie	Celý název	Zkratka	Počet
Velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ)			
Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ)			109
			810
			124
			1556

Úkol 9: Doplňte do textu.

V ČR máme celkem ..... národní parky. Nejstarším je ....., který byl vyhlášen v roce ..... Největším národním parkem s rozlohou více jak 690 km² je ..... Ten byl vyhlášen v roce..... Nejmladším národním parkem je....., který byl vyhlášen v roce ..... Nejmenším a jediným národním parkem na Moravě je....., k jeho vyhlášení došlo

v roce..... Území NP je členěno na ....., dle cílů ochrany a stavu ekosystémů.
Všechny existující NP zaujímají ... % rozlohy území státu.

Úkol 10: Napište názvy NP (A-D) a CHKO (1-26) do tabulky. Pokud nebudete vědět některou z oblastí můžete ji vyhledat v mapě, kterou si otevřete pomocí přiloženého QR kódu.

Obr. 7: Mapa CHKO a NP, vlastní zpracování

A		7		17	
B		8		18	
C		9		19	
D		10		20	
1		11		21	
2		12		22	
3		13		23	
4		14		24	
5		15		25	
6		16		26	

Úkol 11: *Přiřadte jednotlivé pojmy k následujícím charakteristikám.*

NPP a NPR

PP

PR

- a) Jsou určeny zejména k ochraně ekosystémů.
- b) Zajišťují ochranu především geologických a geomorfologických útvarů, nalezišť nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů.
- c) Tyto kategorie jsou určeny pro ochranu území s národním nebo mezinárodním významem.

Úkol 12: *Odpovězte na otázky.*

- 1) Co znamená zkratka ÚSES?

.....

- 2) Víte, jaké je rozdíl mezi biokoridorem a biocentrem?

.....

.....

- 3) Jaký třetí prvek patří do ÚSES?

.....

Úkol 13: *Pojmenujte národní parky na obrázku.*

Obr. 8

a)

Obr. 9

b)

Obr. 10

c)

Obr. 11

d)

7.2 Pracovní list č. 2: Instituce ochrany přírody a krajiny

Úkol 1: V osmisměrce najděte šest zkratk institucí ochrany přírody a krajiny. Zkratky a poté celý název instituce zapište do tabulky.

Zkratka:	Nápověda:

M	C	O	Š	E	Ú	A	É	G	P
M	Ž	Í	K	Q	V	A	O	A	Ž
Q	Č	P	S	G	Č	V	F	P	L
Ň	S	Č	Ž	I	P	A	Ř	P	K
B	Ě	Š	Í	Ó	Ř	T	Ý	É	X
Č	Ů	T	L	Ú	Y	L	Č	C	B
Ě	G	A	S	S	X	X	H	E	V
D	I	É	L	D	Y	Y	M	N	T
E	Ž	N	D	N	X	Y	Ú	I	A
S	Š	Ó	C	Í	Q	K	É	A	R

Úkol 2: Spojte charakteristiku instituce s jejím názvem.

- A) Agentura ochrany přírody a krajiny, B) Česká inspekce životního prostředí,
C) Obecní a krajské úřady, D) Česká geologická služba – Geofond, E) Správy národních parků, F) Ministerstvo životního prostředí

Orgán, který dozírá na dodržování zákonů a právních předpisů o ochraně přírody a krajiny a je také odvolacím orgánem proti rozhodnutím, která vydaly nižší orgány ochrany přírody a krajiny.

Tento orgán spravuje 24 CHKO a také provádí správu NPR a NPP. Jedná se o instituci, která zajišťuje odbornou i praktickou podporu výkonu státní správy v oblasti ochrany přírody. Zajišťuje strážní činnost v chráněných územích.

Hlavním posláním tohoto orgánu je dozor nad dodržováním zákonů, vyhlášek, rozhodnutí a správních orgánů. Orgán vykonává kontroly, revize a ukládá opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

Tyto úřady mají zřízené odbory životního prostředí, kterým přísluší kompetence svěřené z hlediska přenesené působnosti.

Tento útvar vznikl za účelem hodnocení a interpretace informací o životním prostředí, odpadovém hospodářství a jako informační základna o znečišťovatelných životního prostředí.

Speciální správní orgány, které vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, ale také správu na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, rybářství a myslivosti. Vydávají také například návštěvní řád.

7.3 Pracovní list č. 3: Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody

Úkol 1: Označte, zda je tvrzení pravdivé nebo nepravdivé.

Stát nemá povinnost vlastníkům půdy nahrazovat škody, které jsou způsobeny vybranými chráněnými živočichy.	PRAVDA / NEPRAVDA
Každý vlastník při užívání přírody a krajiny musí strpět omezení plynoucí ze zákona.	PRAVDA / NEPRAVDA
Vlastníci půdy provádí zásahy ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí dle svého uvážení.	PRAVDA / NEPRAVDA
V ČR je méně než 2 miliony vlastníků zemědělské půdy.	PRAVDA / NEPRAVDA
Vlastníci pozemků musí plnit příkazy a zásahy orgánů přírody v zájmu ochrany přírody.	PRAVDA / NEPRAVDA

Úkol 2: Odpovězte na otázky. Odpovědi naleznete v zákoně č. 115/2000 Sb. o poskytování náhrad škod způsobenými vybranými zvláště chráněnými živočichy. Zákon lze otevřít pomocí přiloženého QR kódu.

- 1) Které živočichy řadíme mezi vybrané?
.....
- 2) Pokud došlo ke škodě na vymezených domestikovaných zvířatech, která byla umístěna v době vzniku škody v otevřeném objektu nebo nebyli pod dohledem fyzické osoby či pasteveckého psa má majitel nárok na náhradu škody?
.....
- 3) Do kolika hodin musí poškozený ohlásit vzniklou škodu místně příslušnému orgánu ochrany přírody?
.....
- 4) Je možné nahradit škodu vzniklou vybraným chráněným živočichem na nesklizených polních plodinách?
.....
- 5) Hradí se škoda způsobená kormoránem velkým v letech 2021?
.....

7.4 Pracovní list č. 4: Způsoby obnovy přírody a krajiny

Úkol 1: *Vyluštěte křížovku.*

	2.																											
1.	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr> </table>														<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr> </table>													
	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr> </table>														<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr> </table>													
	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr> </table>														<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td><td style="width: 15%;"></td></tr> </table>													
	Vodorovně:																											
	1. Biologická rozmanitost jiným slovem?																											
	3. Jak se nazývá obnova ploch narušených těžbou uhlí?																											
	5. Uměle vysázený porost v lese tvořený pouze jedním druhem.																											
	Svisle:																											
	2. Narušené vodní toky jsou obnovovány pomocí?																											
	4. Ekologický termín, kterým označujeme vývoj a změny na určitém místě.																											

Úkol 2: *Porovnejte obrázek vodního toku vpravo a vlevo. Diskutujte se svými spolužáky nad negativy a pozitivy obou případů vodních toků. Krátkou charakteristiku k jednotlivým příkladům zapište do tabulky níže.*

Obr. 12: Uměle upravený tok, zdroj: Just 2012

Obr. 13: Revitalizovaný tok, zdroj: envicons.cz

Úkol 3: Přiřaďte jednotlivé pojmy k typu rekultivace. Modře podtrhněte pojmy patřící do *HYDRICKÉ* rekultivace, zeleně podtrhněte pojmy patřící do *LESNICKÉ* rekultivace, hnědě podtrhněte pojmy patřící do *ZEMĚDĚLSKÉ* rekultivace a červeně podtrhněte pojmy patřící do *OSTATNÍ* rekultivace.

les park kemp remízek orná půda ovocný sad pláž louka
lesní lem parkoviště rybník letiště golfové hřiště mokřad vinice
dostihové závodiště jezero pastvina přirozená sukcese autodrom

Úkol 4: Doplňte chybějící písmena do slov.

Na našem území můžeme obnovu krajiny rozdělit do čtyř kategorií:

- obnova v ___ch t___ a navazujících ekosystémů
- obnova l___ a ekosystémů na o___é půdě
- obnova přírodě blízkých e_____ů na t_____ u narušených místech či opuštěných průmyslových a jiných areálech
- a obnova d_____ch luk, pastvin a sadů.

Úkol 5: Doplňte chybějící pojmy do textu.

Obnova ekosystémů na orné půdě u nás probíhá zejména pomocí tzv. .... Ty slouží jako multifunkční nástroj ....., který kromě prostorového uspořádání pozemků řeší i obnovu krajiny. Pozemkové úpravy jsou složitým a dlouhodobým procesem a obvykle probíhají v rámci celého ..... dané obce. Obnova krajiny je zajištěna zejména formou opatření k tvorbě a ochraně životního prostředí.

Uveďte příklad protierozního opatření v pozemkových úpravách.

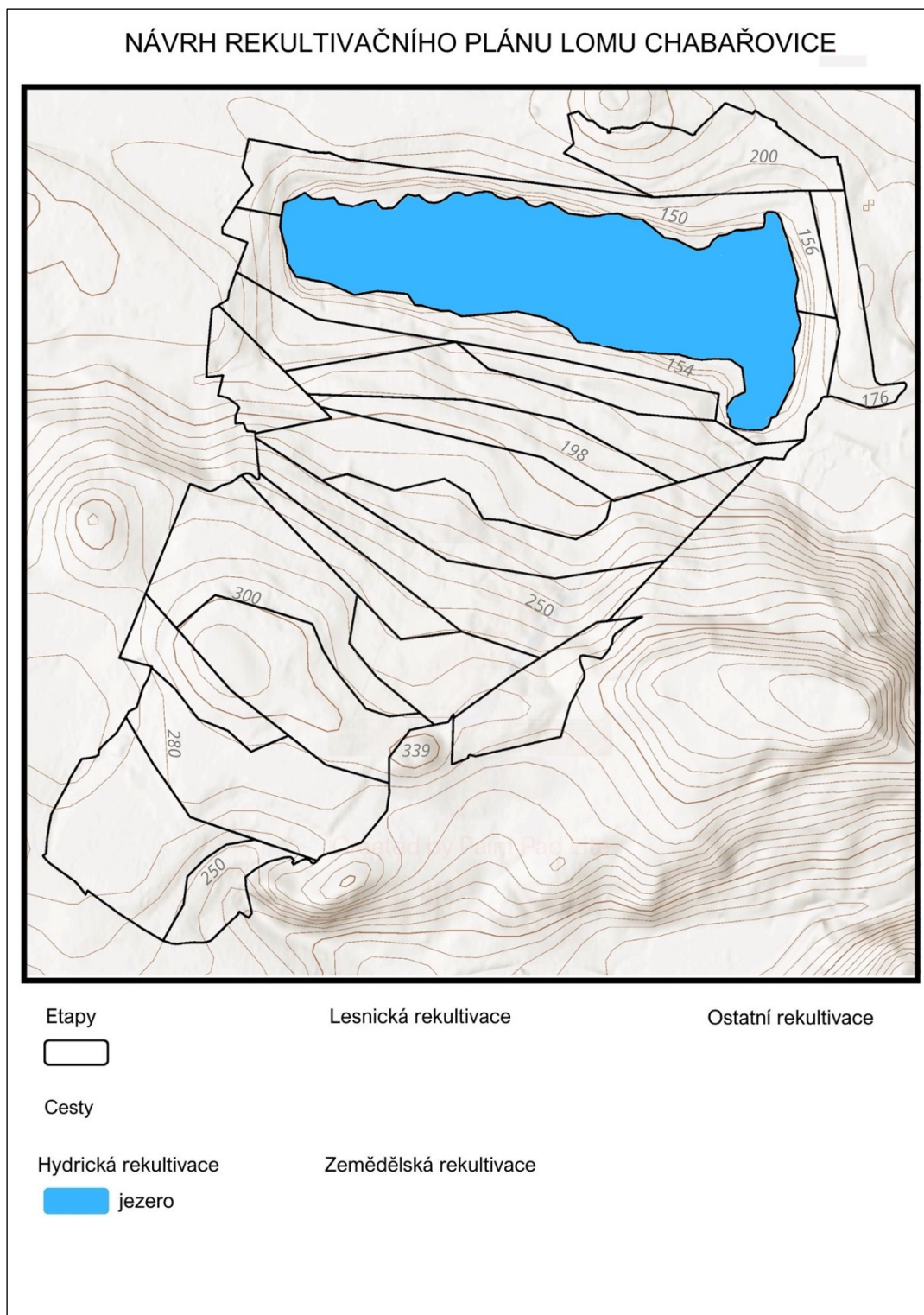
.....

K čemu jsou dobré biopásy?

.....

Úkol 6: Navrhněte rekultivační plán bývalého hnědouhelného lomu Chabařovice. Pomocí barevných pastelek rozlište druhy navrhovaných ploch, které zapíšete do legendy. Inspirovat se můžete výsledkem z úkolu č. 3. Správně zařadte navržené plochy do typu rekultivace (např. zemědělská rekultivace = oraná půda)

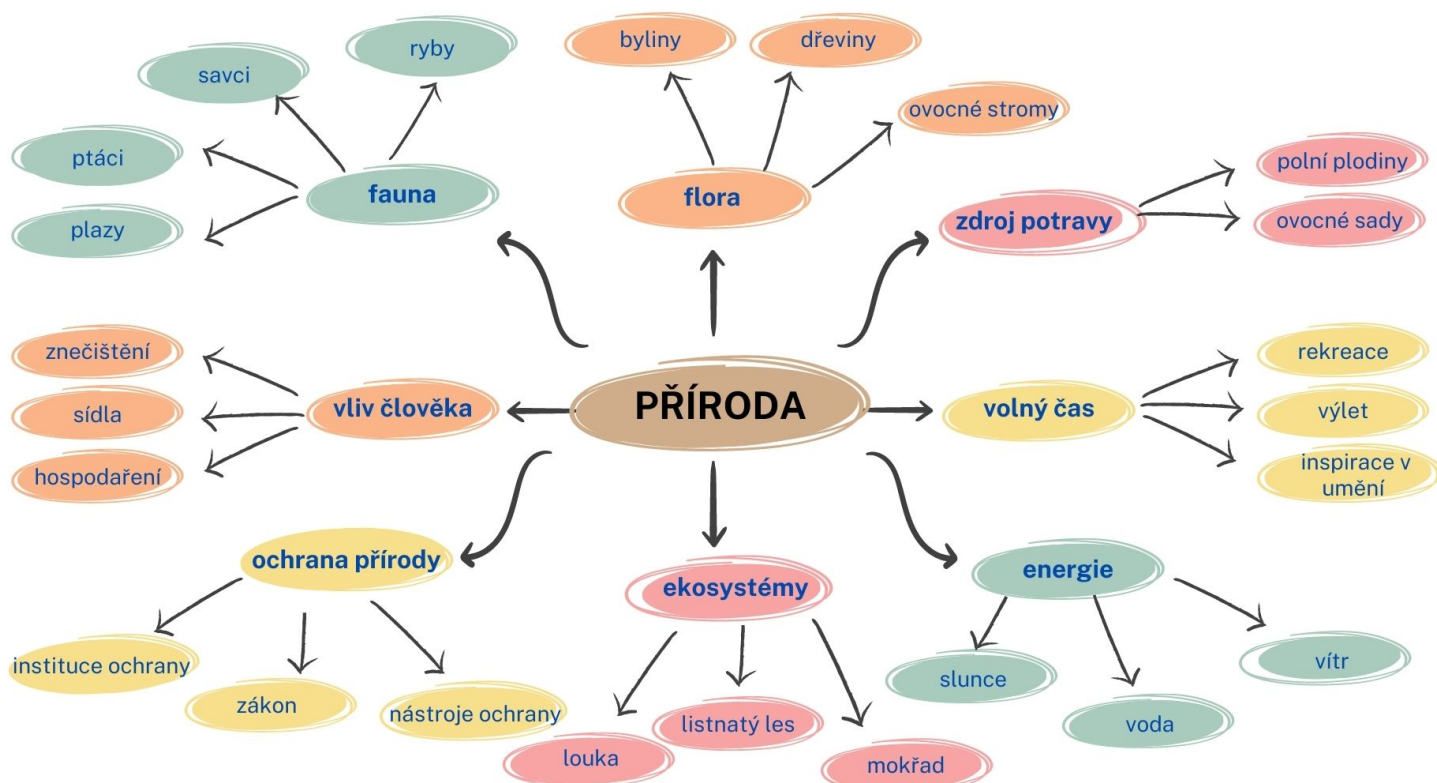
Obr. 14: Mapa rekultivačního plánu lomu Chabařovice, vlastní zpracování

8 Správné odpovědi a řešení pracovních listů

Kapitola obsahuje správné řešení navržených pracovních listů.

8.1 Základní pojmy v oblasti ochrany přírody – ŘEŠENÍ

Úkol 1: Možná výsledná podoba myšlenkové mapy.

Úkol 2:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Definice krajiny dle zákona:

„Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“.

Úkol 3:

Oblasti bez patrné lidské aktivity, které jsou v dnešním světě velmi vzácně se vyskytující nazýváme **přírodní krajina**. Příkladem takové krajiny může být nově vytvořený sopečný ostrov či polární oblast. V ČR se s takovou oblastí již nesetkáme.

Krajinu, kde dochází k vzájemné interakci mezi přírodními procesy a lidskou aktivitou označujeme jako **kulturní krajina**. Taková krajina v současné době převládá

na celém zemském povrchu. Tento typ krajiny je možné dále členit podle stupně zásahu lidské činnosti.

Úkol 4:

Typickým znakem této krajiny je její geometrizace a klesající biodiverzita (druhová rozmanitost). Krajina je intenzivně využívána především pro zemědělskou produkci. Převažují zde plochy polí, mezi nimiž jsou rozmístěna jednotlivá sídla zejména vesnického typu.

Rozmanitost druhů je v této krajině velmi nízká. Přírodní prvky lze nalézt pouze ve formě parků. Charakteristickým znakem této krajiny je hustá zástavba.

Jedná se o přechodnou krajinu mezi městskými sídly a volnou krajinou. Krajina je tvořena mixem různých sídel, obchodních center, obdělávaných polí a místy přirozené vegetace. V současné době zde dochází k největším změnám z hlediska trendu suburbanizace.

Krajina je velmi narušena povrchovou i podpovrchovou těžbou nerostných surovin. Jedná se o oblasti zcela přeměněné lidskou činností.

Krajina je přeměněna pomocí rekultivací. Jedná se o krajinu, kam jsou navraceny přírodní prvky pomocí různých nástrojů.

Krajina, ve které nejsou znatelné významnější lidské vlivy. Druhová rozmanitost je zde poměrně vysoká. Na našem území lze tuto krajinu nalézt ve vysokých horách nebo pískovcových skalních městech.

Jedná se o krajinu s extenzivním využíváním, kde převládají lesy a pastviny s výskytem původních druhů. Cílem je sklízet produkci. Často proto převažují i druhy preferované z hlediska obhospodařování (např. lesní dřeviny, traviny). Lidská sídla se vyskytují zejména sporadicky ve formě malých shluků domů.

Přírodní krajina

Příměstská krajina

Degradovaná krajina

Obhospodařovaná krajina

Obdělávaná krajina

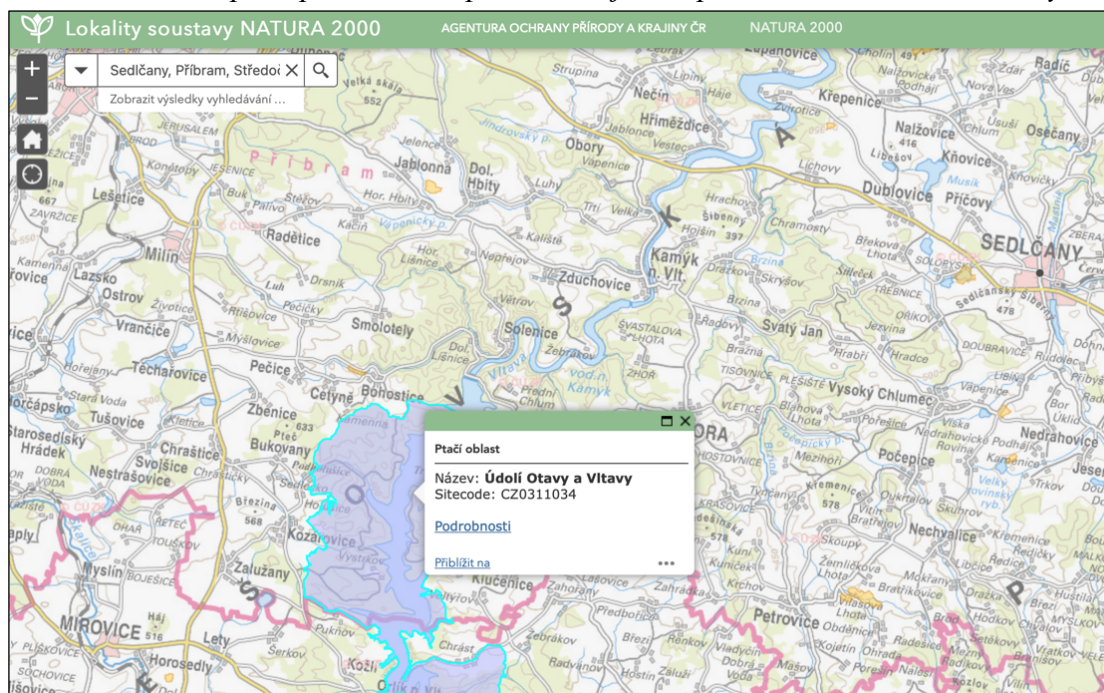
Městská krajina

Umělá krajina

Úkol 5:

- 1) Jaké dvě směrnice EU byly zpracovány do zákona o ochraně přírody a krajiny?
Směrnice o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) a směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“).
  - 2) Co to je NATURA 2000?
Jedná se o soustavu chráněných území, kterou vytvářejí státy EU
  - 3) Jakými typy území je tvořena soustava NATURA 2000?
Je tvořena ze dvou typů chráněných území – ptačích oblastí a evropsky významných lokalit.
- 1) Ochrana přírody a krajiny je zakotvena také v Ústavě ČR. V jakém dalším základním právním dokumentu je zmíněna?
V listině základních práv a svobod.

Úkol 6: Ukázka postupu řešení na příkladu nejbližší ptačí oblasti města Sedlčany.

Obr. 15: Ukázka geoportálu AOPK

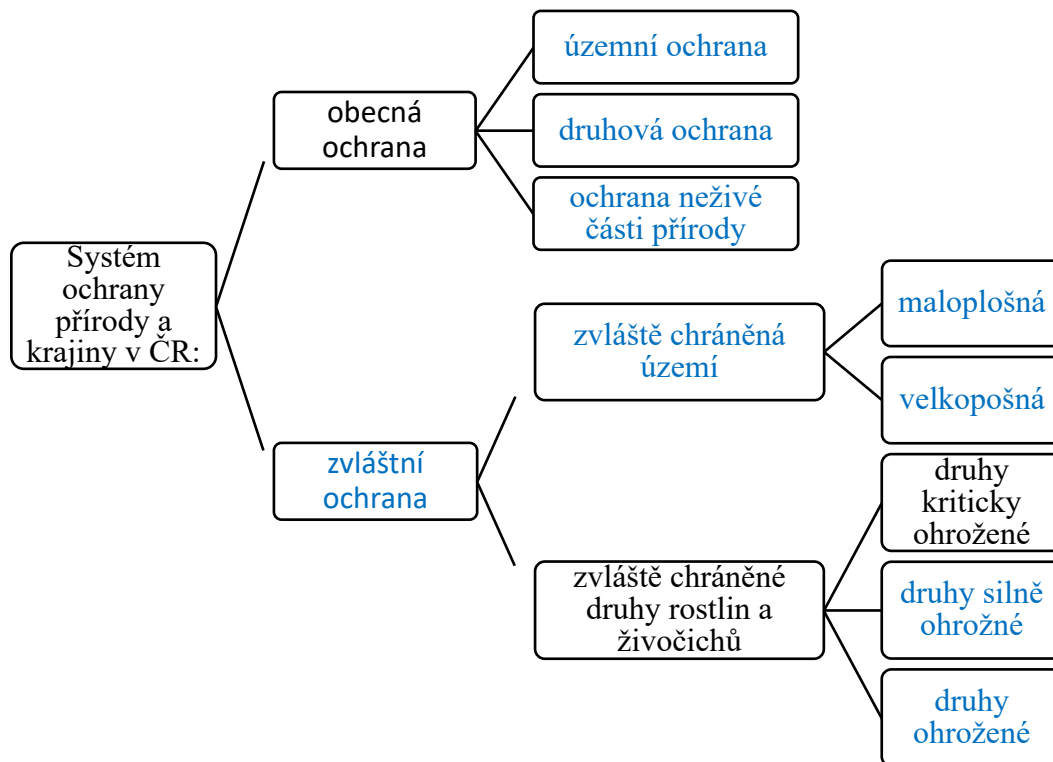
Ptačí oblast: Údolí Otavy a Vltavy

- Rozloha: 183,68 km²
- Předmět ochrany: kulíšek nejmenší a výr velký
- Územně správní příslušnost (dotčené obce – napiš maximálně tři): Sedlčany

Evropsky významná lokalita: Horní solopyský rybník

- Rozloha: 0,21 km²
- Předmět ochrany: kuňka ohnivá
- Územně správní příslušnost (dotčené obce – napiš maximálně tři): Klučenice, Branice, Milevsko

Úkol 7:

Úkol 8:

Kategorie	Celý název	Zkratka	Počet
Velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ)	Národní park	NP	4
	Chráněná krajinná oblast	CHKO	26
Maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ)	Národní přírodní rezervace	NPR	109
	Přírodní rezervace	PR	810
	Národní přírodní památka	NPP	124
	Přírodní památka	PP	1556

Úkol 9:

V ČR máme celkem 4 národní parky. Nejstarším je **Krkonošský NP**, který byl vyhlášen v roce 1963. Největším národním parkem s rozlohou více jak 690 km² je **NP Šumava**. Ten byl vyhlášen v roce 1991. Nejmladším národním parkem je **NP České Švýcarsko**, který byl vyhlášen v roce 2000. Nejmenším a jediným národním parkem na Moravě je **NP Podyjí**, k jeho vyhlášení došlo v roce 1991. Území NP je členěno na 4 zóny, dle cílů ochrany a stavu ekosystémů. Všechny existující NP zaujímají 1,5 % rozlohy území státu.

Úkol 10:

A	Krkonošský národní park	7	Broumovsko	17	Třeboňsko
B	České Švýcarsko	8	Orlické hory	18	Blaník
C	Šumava	9	Litovelské Pomoraví	19	Blanský les
D	Podyjí	10	Beskydy	20	Šumava
1	České středohoří	11	Bílé Karpaty	21	Brdy
2	Lužické hory	12	Jeseníky	22	Křivokládko
3	Labské pískovce	13	Poodří	23	Český kras
4	Kokořínsko - Machův kraj	14	Žďárské vrchy	24	Slavkovský les
5	Český ráj	15	Moravský kras	25	Železné Hory
6	Jizerské hory	16	Pálava	26	Český les

Úkol 11:

- Jsou určeny zejména k ochraně ekosystémů. PR
- Zajišťují ochranu především geologických a geomorfologických útvarů, nalezišť nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů. PP
- Tyto kategorie jsou určeny pro ochranu území s národním nebo mezinárodním významem. NPP a NPR

Úkol 12:

- Co znamená zkratka ÚSES?
Územní systém ekologické stability
- Víte, jaké je rozdíl mezi biokoridorem a biocentrem?
Biokoridor je přírodní pás umožňující pohyb organismů mezi biocentry.
Biocentrum je přírodní plocha, kde se organismy zdržují trvale.
- Jaký třetí prvek patří do ÚSES?
Interakční prvek

Úkol 13:

obrázek a) Krkonošský národní park, obrázek b) Národní park Podyjí,

obrázek c) Národní park České Švýcarsko, obrázek d) Národní park Šumava

8.2 Instituce ochrany přírody a krajiny – ŘEŠENÍ

Úkol 1:

Zkratka:	Celý název:
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
ČGS	Česká geologická služba
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČŽIP	Česká inspekce životního prostředí
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí

M	C	O	Š	E	Ú	A	É	G	P
M	Ž	Í	K	Q	V	A	O	A	Ž
Q	Č	P	S	G	Č	V	F	P	L
Ň	S	Č	Ž	I	P	A	Ř	P	K
B	Ě	Š	Í	Ó	Ř	T	Ý	É	X
Č	Ů	T	L	Ú	Y	L	Č	C	B
Ě	G	A	S	S	X	X	H	E	V
D	I	É	L	D	Y	Y	M	N	T
E	Ž	N	D	N	X	Y	Ú	I	A
S	Š	Ó	C	Í	Q	K	É	A	R

Úkol 2:

A) Agentura ochrany přírody a krajiny, B) Česká inspekce životního prostředí,

C) Obecní a krajské úřady, D) Česká geologická služba - Geofond,

E) Správy národních parků, F) Ministerstvo životního prostředí

F Orgán, který dozírá na dodržování zákonů a právních předpisů o ochraně přírody a krajiny a je také odvolacím orgánem proti rozhodnutím, která vydaly nižší orgány ochrany přírody a krajiny.

B Hlavním posláním tohoto orgánu je dozor nad dodržováním zákonů, vyhlášek, rozhodnutí a správních orgánů. Orgán vykonává kontroly, revize a ukládá opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

D Tento útvar vznikl za účelem hodnocení a interpretace informací o životním prostředí, odpadovém hospodářství a jako informační základna o znečišťovateli životního prostředí.

A Tento orgán spravuje 24 CHKO a také provádí správu NPR a NPP. Jedná se o instituci, která zajišťuje odbornou i praktickou podporu výkonu státní správy v oblasti ochrany přírody. Zajišťuje strážní činnost v chráněných území.

C Tyto úřady mají zřízené odbory životního prostředí, kterým přísluší kompetence svěřené z hlediska přenesené působnosti.

E Speciální správní orgány, které vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny, ale také správu na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, rybářství a myslivosti. Vydávají také například návštěvní řád.

8.3 Povinnosti vlastníků půdy při ochraně přírody – ŘEŠENÍ

Úkol 1:

Stát nemá povinnost vlastníkům půdy nahrazovat škody, které jsou způsobeny vybranými chráněnými živočichy.	PRAVDA / NEPRAVDA
Každý vlastník při užívání přírody a krajiny musí strpět omezení plynoucí ze zákona.	PRAVDA / NEPRAVDA
Vlastníci půdy provádí zásahy ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí dle svého uvážení.	PRAVDA / NEPRAVDA
V ČR je méně než 2 miliony vlastníků zemědělské půdy.	PRAVDA / NEPRAVDA
Vlastníci pozemků musí plnit příkazy a zásahy orgánů přírody v zájmu ochrany přírody.	PRAVDA / NEPRAVDA

Úkol 2:

- 1) Které živočichy řadíme mezi vybrané?
bobr evropský, vydra říční, los evropský, medvěd hnědý, rys ostrovid, vlk
- 2) Pokud došlo ke škodě na vymezených domestikovaných zvířatech, která byla umístěna v době vzniku škody v otevřeném objektu nebo nebyli pod dohledem fyzické osoby či pasteveckého psa má majitel nárok na náhradu škody?
nemá
- 3) Do kolika hodin musí poškozený ohlásit vzniklou škodu místně příslušnému orgánu ochrany přírody?
do 48 hodin
- 4) Je možné nahradit škodu vzniklou vybraným chráněným živočichem na nesklizených polních plodinách?
ano
- 5) Hradí se škoda způsobená kormoránem velkým v letech 2021?
ano

8.4 Způsoby obnovy přírody a krajiny – ŘEŠENÍ

Úkol 1:

	2.	
1. B I O D I V E	R	Z I T A
	E	
	V	
3. R E K U L T	I	V A C E
	T	
	A	4. S
5. M O N O K U	L	T U R A
	I	K
Vodorovně:	Z	C
1. Biologická rozmanitost jiným slovem?	A	E
3. Jak se nazývá obnova ploch narušených těžbou uhlí?	C	S
5. Uměle vysázený porost v lese tvořený pouze jedním druhem.	E	E
	Svisle:	
2. Narušené vodní toky jsou obnovovány pomocí?		
4. Ekologický termín, kterým označujeme vývoj a změny na určitém místě.		

Úkol 2:

uměle upravený tok s betonovým korytem	revitalizovaný tok
rychlý odvod vody, může způsobit zrychlený postup povodňových vln	protipovodňová ochrana, možnost přirozeného rozlivu při povodních
minimum úkrytů pro živočichy, ztráta biodiverzity v okolí toku	podpora biodiverzity, podpora úkrytů pro živočichy
snížení samočisticí schopnosti toku	samočisticí funkce toku, prostřednictvím okolní vegetace
nemožnost přirozeného vsakování, snížení zásob podzemní vody	vytvoření prostoru pro přirozený vývoj koryta, doplnění hladiny podzemní vody

Úkol 3:

les park kemp remízek orná půda ovocný sad pláž louka

lesní lem parkoviště rybník letiště golfové hřiště mokřad vinice

dostihové závodiště jezero pastvina přirozená sukcese autodrom

Úkol 4:

Na našem území můžeme obnovu krajiny rozdělit do čtyř kategorií:

- obnova vodních toků a navazujících ekosystémů
- obnova lesů a ekosystémů na orné půdě
- obnova přírodě blízkých ekosystémů na těžbou narušených místech či opuštěných průmyslových a jiných areálech
- a obnova degradovaných luk, pastvin a sadů.

Úkol 5:

Obnova ekosystémů na orné půdě u nás probíhá zejména pomocí tzv. komplexních pozemkových úprav. Ty slouží jako multifunkční nástroj krajinného plánování, který kromě prostorového uspořádání pozemků řeší i obnovu krajiny. Pozemkové úpravy jsou složitým a dlouhodobým procesem a obvykle probíhají v rámci celého katastrálního území dané obce. Obnova krajiny je zajištěna zejména formou opatření k tvorbě a ochraně životního prostředí.

Uveďte příklad protierozního opatření v pozemkových úpravách.

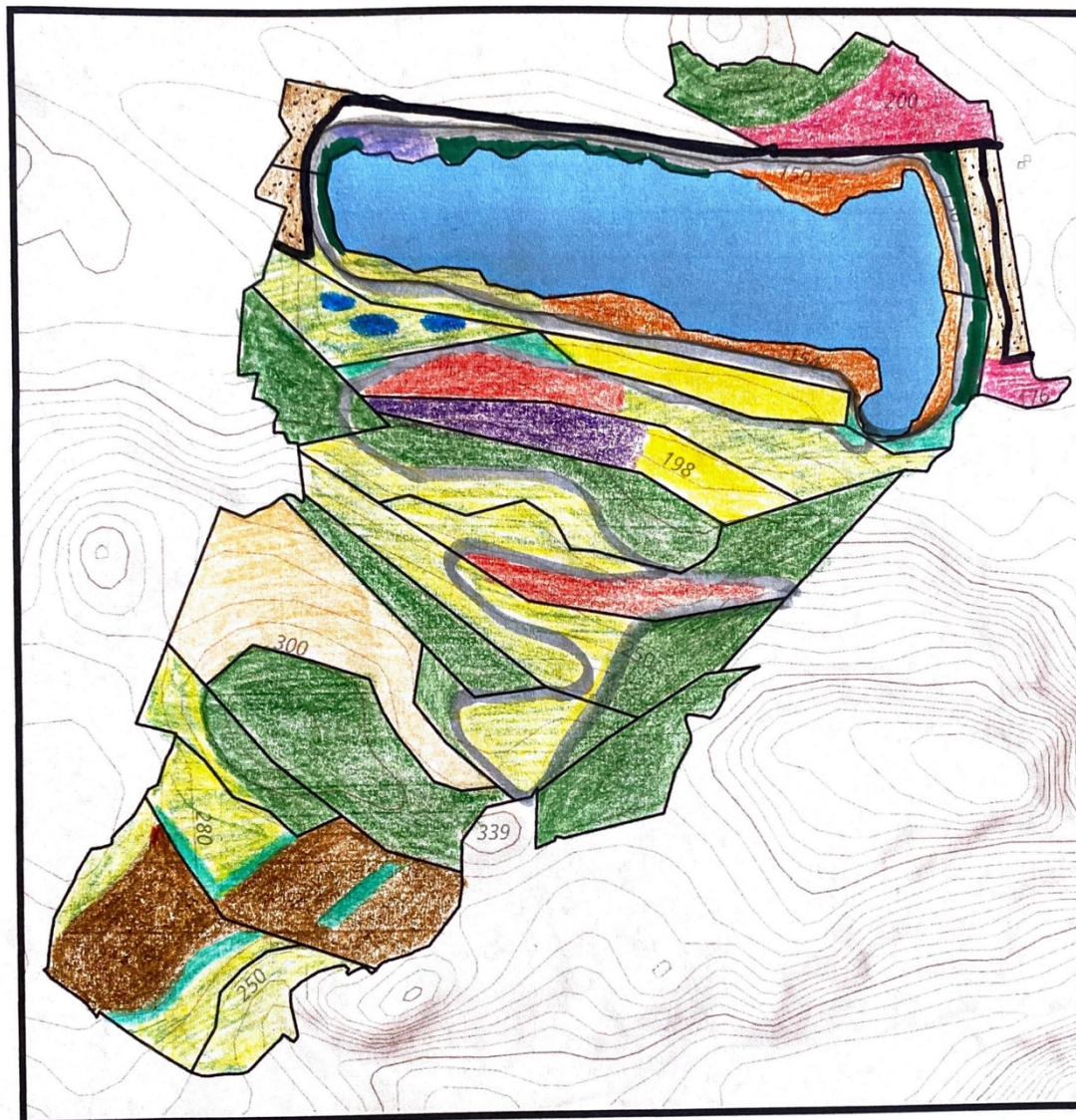
zatravněný příkop nebo průleh, mez, větrolam

K čemu jsou dobré biopásy?

slouží, jako záchytné místo na orné půdě pro pohyb hmyzu a drobných polních živočichů

Úkol 6: Možná varianta řešení zadaného úkolu.

NÁVRH REKULTIVAČNÍHO PLÁNU LOMU CHABAŘOVICE

Etapy

Cesty

cyklostezka

silnice

Hydrická rekultivace

jezero

rybník

mokřad

Lesnická rekultivace

les

remízek

Křoviny

Zemědělská rekultivace

orná půda

ovocný sad

louka

Ostatní rekultivace

pláž

kemp

park

parkoviště

sukcese

golfové hřiště

Obr. 16: Mapa rekultivačního plánu lomu Chabařovice – možné řešení úkolu, vlastní zpracování

ZÁVĚR

Závěrečná práce je zaměřena na výuku tematického celku ochrana přírody a krajiny v rámci předmětu veřejná správa. Cílem závěrečné práce byla analýza vybraného tematického celku, kterým je ochrana přírody a krajiny. Hlavním cílem bylo navrhnout pracovní listy, které je možné zařadit do výuky tohoto tematického celku. Analýza celého tematického celku je zpracována v šesté kapitole této práce.

V praktické části byly navrženy celkem čtyři pracovní listy pojící se k jednotlivým dílčím tématům celého tematického celku ochrana přírody a krajiny. Dohromady pracovní listy obsahují 23 úkolů. Nejobsáhlejším výukovým materiálem je pracovní list č. 1, který zahrnuje 13 úkolů. Ke každému úkolu je zpracované řešení. Úkoly jsou velmi komplexní, proto je možné některé využít v rámci evokace, průběžnému procvičování a také na konci výuky v rámci upevnění probraného učiva. Rozšiřujícím úkolem je návrh rekultivačního plánu lomu Chabařovice. Tento úkol vyžaduje více času, a proto je vhodné jej zadat jako domácí úkol.

Při navrhování úkolů byl kladen důraz na rozvoj IT kompetencí a práci s online informacemi. U některých úkolů jsou použity QR kódy, které žáky odkazují na zákony týkající se tématu a mapové portály státních orgánů. Tyto úlohy vedou žáky k orientaci v českých právních normách a k vyhledávání informací z mapových zdrojů.

Pro výuku zvoleného tematického celku není k dispozici vyhovující učebnice, která by žákům předložila obsah učiva v interaktivní formě. Proto hodnotím vznik tohoto didaktického materiálu jako přínosný nejen pro výuku předmětu veřejná správa.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BOROVÍČKOVÁ, Hana a HAVELKOVÁ, Svatava. Nástroje ochrany přírody a krajiny. *Edice Planeta: odborný časopis pro životní prostředí* [online]. 2005, roč. 12, č. 8 [cit. 2022-11-11]. ISSN 1213-3393. Dostupné z:

[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/9BE7ACE92CCC839FC125708B001BB0F6/\\$file/planeta8_web.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/9BE7ACE92CCC839FC125708B001BB0F6/$file/planeta8_web.pdf)

BUDINSKÁ, Libuše. *Tvorba výukových materiálů*. In: Pedagogická příprava učitelů praktického vyučování: odborná konference sítě TTnet ČR: konference se konala 30.11.-1.12.2017 v Berouně. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2018. ISBN 978-80-7481-201-9.

ČERVENKOVÁ, Iva. *Výukové metody a organizace vyučování*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. 153 s. ISBN 978-80-7464-238-8.

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2015. 624 s. ISBN 978-80-247-9934-6.

DOSTÁL, Jiří. *Učební pomůcky a zásada názornosti*. Vyd. 1. Olomouc: Votobia, 2008. 40 s. ISBN 978-80-7409-003-5.

FINKOVÁ, Dita a PASTIERIKOVÁ, Lucia. *Metodika tvorby učebních textů DVPP pro inkluzivní vzdělávání: (k využití i dalšími subjekty)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4736-0.

CHROMÝ, Jan. *Materiální didaktické prostředky v informační společnosti*. Praha: Verbum, 2011. Komunikace a média. ISBN 978-80-904415-5-2.

KÁŇA, Pavel a Petra KALOUSKOVÁ. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. Vyd. 5. Ostrava: Montanex, 2019. 416 s. ISBN 978-80-7225-465-1.

KOTRBA, Tomáš a LACINA, Lubor. *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. Vyd. 1. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007. 188 s. ISBN 978-80-87029-12-1.

LOVEČEK, Aleš a ČADÍLEK, Miroslav. *Didaktika odborných předmětů*. Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2005. 174 s.

MAŇÁK, Josef. Funkce metod ve výuce. *Pedagogická orientace*. [online]. 2001, roč. 11, č. 3 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z:

<https://journals.muni.cz/pedor/article/view/8590/7773>

MAŇÁK, Josef a ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Vyd. 1. Brno: Paido, 2003. 220 s. ISBN 80-7315-039-5.

MOJŽÍŠEK, Lubomír. *Didaktika. Teorie vzdělání a vyučování*. Praha: SPN, 1988. 216 s.

MRÁZOVÁ, Lenka. *Tvorba pracovních listů: metodický materiál*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2013. 29 s. ISBN 978-80-7028-403-2

OBST, Otto. *Obecná didaktika*. Vyd. 2. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. 178 s. ISBN 978-80-244-5141-1.

PECINA, Pavel. *Fenomén odborného technického vzdělávání na středních školách*. Vyd. 1. Brno: Munipress, 2017. 233 s. ISBN 978-80-210-8678-4.

PEŠOUT, Pavel. Navracení přírody do našeho života. *Ochrana přírody* [online]. 2020, č. 4 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z:

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/mezinarodni-ochrana-prirody/navraceni-prirody-do-naseho-zivota/>

PRACH, Karel, JONÁŠOVÁ, Magda a SVOBODA, Miroslav. Ekologie obnovy narušených míst V. Obnova lesních ekosystémů. *Živa* [online]. 2009, č. 5 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z:

<https://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/ekologie-obnovy-narusenych-mist-v-obnova-lesnich-e.pdf>

PRACH, Karel a JONGEPIEROVÁ, Ivana. Ekologická obnova krajiny. Co člověk poničil, měl by zase napravit. *Živa* [online]. 2020, č. 5 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/ekologicka-obnova-krajiny-co-clovek-ponicil-mel-by.pdf>

PRACH, Karel, ŘEHOUNKOVÁ, Klára, JONGEPIEROVÁ, Ivana a LENCOVÁ, Kamila. Ekologická obnova luk. *Vesmír* [online]. 2015, č. 94 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z:

http://restoration-ecology.eu/common_files/uploads/prachetal2015vesmir.pdf

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2008. 328 s. ISBN 978-80-7367-416-8.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Vyd. 2. Praha: Grada Publishing, 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9.

TYMRÁKOVÁ, Iva, Helena JEDLIČKOVÁ a Lenka HRADILOVÁ. Pracovní list a tvorba pracovního listu pro přírodovědné vzdělávání. In *Metodologické aspekty a výskum v oblasti didaktik přírodovědných polnohospodárských a příbuzných oborov*. Nitra, : Přírodovědec č. 171, 2005. s. 104-110. ISBN 80-8050-848-8.

SZEBESTOVÁ, Zdeňka a Mária BEZCHLEBOVÁ. *Průřezová témata ve výuce žáků odborných škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. 96 s. ISBN 978-80-87063-39-2.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: S praktickými ukázkami*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2012. 160 s. ISBN 978-80-247-7845-7.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

AOPK. *Agentura ochrany přírody a krajiny*. [online]. [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://www.nature.cz>

CERMAT. *Maturitní zkouška 2023* [online]. [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://maturita.cermat.cz/menu/maturitni-zkouska>

CERMAT. *Přehled oborů* [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://vysledky.cermat.cz/data/PrehledOboruKKOV.aspx>

ČŽIP. *Česká inspekce životního prostředí*. [online]. [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/cizp/ceska-inspekce-zivotniho-prostredi>

EDU. *RVP – Rámcové vzdělávací programy* [online]. [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

EKOLIST. *Česká půda už roky strádá. Přitom existuje nenápadný nástroj*. ©2019 [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/priroda/ceska-puda-uz-roky-strada.pritom-existuje-nenapadny-nastroj>

FRANKBOLD. *Jaké jsou nástroje ochrany zemědělské půdy*. ©2022 [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://frankbold.org/poradna/zivotni-prostredi/ochrana-prirody-a-krajiny/ochrana-lesa-a-pudy/rada/jake-jsou-nastroje-ochrany-zemedelske-pudy#2._Povinnosti_vlastn%C3%ADka_či_nájemce_půdy

GOŠOVÁ, Věra. Diskusní metoda. *Metodický portál RVP*. ©2011 [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z:

https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogický_lexikon/D/Diskusni_metoda

MIKESKOVÁ, Šárka. Didaktická analýza učiva. *Metodický portál RVP*. ©2012 [online]. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/15569/DIDAKTICKA-ANALYZA-UCIVA.html>

NÚOV. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání Veřejnosprávní činnost*. Vydalo MŠMT dne 28. 6. 2007 [online]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z:

<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%206843M01%20Verejnospravni%20cinnost.pdf>

OA a SOŠ Louny. *Kritéria přijímacího řízení*. [online]. [cit. 2022a-11-11]. Dostupné z: <https://oasoslouny.cz/prijimaci-zkousky/kriteria-prijimaciho-rizeni-3/>

OA a SOŠ Louny. *Školní vzdělávací program pro obor 68-43-M/01 Veřejnosprávní činnost platné od 1. 9. 2021*. [online]. [cit. 2022b-11-11]. Dostupné z:

https://nastenka.oasoslouny.cz/wp-content/uploads/2021/08/kompletniSVP_VSP-2021.pdf

OA a SOŠ Louny. *Výroční zpráva o činnosti: školní rok 2021/2022*. [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z:

https://oasoslouny.cz/wp-content/uploads/2022/10/Vyrocnizprava-o-cinnosti-21_22.pdf

LEGISLATIVNÍ ZDROJE

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/2000 Sb. o poskytování náhrad škod způsobenými vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obr. 1: *Mentální mapa*

zdroj: ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2015. 624 s. ISBN 978-80-247-9934-6.

Obr. 2: *Pojmová mapa*

zdroj: ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2015. 624 s. ISBN 978-80-247-9934-6.

Obr. 3: *Ochrana přírody a krajiny v ČR*

Obr. 4: *CHKO a regionální pracoviště AOPK*

zdroj: <https://www.nature.cz>

Obr. 5: *Úrovně Bloomovy taxonomie cílů*

zdroj: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2021/cislo-9/jak-muzeme-dosahnout-vynikajici-urovne-vyuky.html>

Obr. 6: *Úryvek z časopisu Vesmír*

zdroj: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2020/cislo-2/co-je-priroda.html>

Obr. 7: *Mapa CHKO a NP*

Obr. 8: *Krkonošský národní park*

zdroj: <https://www.krnap.cz/>

Obr. 9: *Národní park Podyjí*

zdroj: <https://www.jizni-morava.cz/cz/zazitky/o70477-np-podyji>

Obr. 10: *Národní park České Švýcarsko*

zdroj: <https://www.region-ceskesvycarsko.cz>

Obr. 11: *Národní park Šumava*

zdroj: <https://www.npsumava.cz/>

Obr. 12: *Uměle upravený tok*

zdroj: JUST, Tomáš. *Ekologicky orientovaná správa vodních toků v oblasti péče o jejich morfologický stav: metodika AOPK ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2016. 39 s. ISBN 978-80-88076-25-4.

Obr. 13: *Revitalizovaný tok*

zdroj: <https://www.envicons.cz/index.php?part=projekty>

Obr. 14: *Mapa rekultivačního plánu lomu Chabařovice*

Obr. 15: Ukázka geoportálu AOPK

zdroj:

https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=a2d3d7ec182c4dd6b463a1805b850247&query=NaturaMan_6237

Obr. 16: Mapa rekultivačního plánu lomu Chabařovice – možné řešení úkolu

Graf 1: Časová dotace tematických celků předmětu veřejná správa

vlastní zpracování dle: OA a SOŠ Louny. *Školní vzdělávací program pro obor 68-43-M/01 Veřejnosprávní činnost platné od 1. 9. 2021*. [online]. [cit. 2022b-11-11].

Dostupné z: https://nastenka.oasoslouny.cz/wp-content/uploads/2021/08/kompletniSVP_VSP-2021.pdf